

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY OBĚTÍ TRESTNÉ
ČINNOSTI**

Autor práce: Alena Sazmová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SAZMOVÁ, A. *Kriminologické aspekty obětí trestné činnosti : bakalářská práce.*
České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2018, 57 s.
Vedoucí bakalářské práce : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: oběť, poškozený, kriminalita, viktimnost, prevence

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku obětí trestných činů. Trestná činnost představuje v současném světě velice vážný problém a člověk se s ní může setkat prakticky kdykoliv. První část práce vymezuje teoretická východiska vztahující se k řešenému tématu a objasňuje pojmy jako kriminologie a viktimologie. Další text rozebírá oběť trestného činu z hlediska kriminologického, psychologického a právního a odhaluje zásadní rozdíly mezi těmito hledisky. Práce pokračuje představením organizací poskytujících pomoc obětem trestných činů, a to na poli mezinárodním, evropském a tuzemském. Součástí bakalářské práce jsou dva řízené rozhovory s pracovníky Bílého kruhu bezpečí a Probační a mediační služby, které vysvětlují způsob fungování těchto organizací a zároveň odkrývají nedostatky v oblasti pomoci obětem trestných činů. Poslední kapitola se věnuje návrhům opatření vedoucí ke zlepšení postavení obětí trestných činů v České republice.

ABSTRACT

SAZMOVÁ, A. *Criminological aspects of crime victims: Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018, 57 p. Supervisor : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: victim, injured person, delinquency, victimization, preventiv

My bachelor dissertation is focused on crime victims. Crime is a very big issue in our world and anybody can come across crime anytime. First part of my dissertation defines theoretical recourses relating to this problem and explains terms such as criminology and victimology. Next part analyses victim of a crime from criminological, psychological and legal point of view and explains differences between these viewpoints. Dissertation continues by introduction of organisations offering help to those affected by crime, organisations internal, international and European. Next part of my dissertation are two interviews with workers of ‘white circle of safety’ and ‘probation and mediation services’. These interviews explain how organisations like this work and uncover lacks of way to help crime victims. Last chapter gives propositions of ways of precaution leading to better status of crime victims in the Czech Republic.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Charakteristika základních pojmů.....	11
2.1 Oběť a poškozený.....	11
2.2 Kriminalita.....	13
2.3 Viktimologie.....	14
2.4 Viktimnost a viktimizace.....	15
3 Oběť z pohledu kriminalistiky.....	17
4 Oběť z pohledu kriminologie	18
4.1 Újma způsobená oběti	18
4.2 Typologie obětí.....	19
5 Oběť z pohledu právního	21
5.1 Oběť trestného činu z pohledu české právní úpravy	21
5.2 Oběť trestného činu z pohledu mezinárodní úpravy	23
6 Oběť z pohledu psychologického	26
7 Rozdíly v chápání oběti z pohledu kriminalistiky, kriminologie, právního a psychologického.....	27
8 Poskytování pomoci obětem trestných činů.....	28
8.1 Pomoc obětem trestných činů na mezinárodní úrovni	28
8.2 Pomoc obětem trestných činů v České republice	29
8.3 Pomoc obětem trestných činů na Slovensku	34
9 Výzkum a analýza získaných informací.....	37
9.1 Řízený rozhovor na pobočce Bílého kruhu bezpečí	37
9.2 Řízený rozhovor na pobočce Probační a mediační služby	40
9.3 Analýza získaných informací	44
10 Navrhovaná opatření	46
Závěr.....	49

Seznam použitých zdrojů	52
Seznam zkratk	55
Seznam tabulek a grafů	56
Přílohy	57

Úvod

O zločinnost obecně se společnost zajímala již v daleké minulosti, avšak její pozornost směřovala pouze na pachatele. Oběť zůstávala takřka bez povšimnutí. Situace se začala postupem času měnit a došlo k uvědomění si potřeby pomoci obětem trestných činů. V polovině minulého století vznikla viktimologie jako samostatné vědní odvětví kriminologie, které se zabývá problematikou oběti a vztahem mezi obětí a pachatelem. Společně s viktimologií došlo k zakládání organizací poskytujících konkrétní pomoc obětem trestných činů, a to zejména z hlediska psychického. Pomoc obětem poskytovali nejdříve dobrovolníci sdružující se v nestátních organizacích a později se zapojily také instituce podporované státem. Právní úprava, která vymezovala zejména osobu pachatele a vedení trestního řízení proti ní, se rozšířila o stanovení ochrany a práv obětí trestných činů. V České republice (dále jen „ČR“) významně posílil postavení obětí Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obětech trestných činů nebo „ZOTČ“).

Bakalářská práce se dotýká tématu obětí trestných činů a s nimi souvisejících kriminologických aspektů. Člověk se může stát obětí trestného činu prakticky kdykoliv a často bez vlastního přičinění. Většina lidí si nepřipouští, že by se jim mohlo něco stát. Jakmile krizová situace nastane, obvyklou reakcí je šok a uzavření se před okolím. Blízcí a známí oběti trestného činu nedovedou pochopit, do jak složité a psychicky vypjaté situace se dostala. Kromě škody na zdraví může být oběti způsobena také škoda na majetku, popř. jiná újma. Přestože podle dostupných statistik míra kriminality v České republice čtvrtý rok za sebou klesá, vyplatí se přijímat každodenní shon s opatrností. Kriminalita v roce 2017 klesla o 7,3 % na 202 303 trestných činů. Policii se z uvedeného počtu podařilo objasnit 107 920 trestných činů, čili více než 50 % procent případů. Kriminalita klesla ve všech krajích s výjimkou Plzeňského a Karlovarského. Škoda způsobená při trestné činnosti v roce 2017 dosáhla zhruba 20,3 miliard korun. Policisté nejčastěji vyšetřovali krádeže prosté a krádeže vloupáním. Jejich počet se vyšplhal na více než 108 000. Hospodářské trestné činy přesáhly 26 000 a násilné trestné činy téměř 13 700.¹ Bez ohledu na klesající tendenci trestných činů se jedná o stále velká čísla a lidé by je měli brát s respektem.

---

¹ Kriminalita v ČR loni klesla o 7,3 % na 202.303 trestných činů. ČTK [online]. 2018 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/kriminalita-v-cr-loni-klesla-o-7-3-na-202-303-trestnych-cinu/1578059cinu/1578059>>.

První část bakalářské práce se věnuje vymezení základních pojmů souvisejících s obětí trestného činu a pachatelem za využití odborné literatury a patřičných právních norem. Čtenář získá teoretický přehled o problematice kriminality a viktimologie. Dále navazují kapitoly charakterizující oběť trestného činu z pohledu kriminalistiky, kriminologie, právního a psychologického. Autorka čtenáře zároveň seznamuje s rozdíly v chápání oběti z výše uvedených pohledů a uvádí aktuální právní úpravu týkající se obětí trestných činů. Pro zajímavost je porovnávána právní úprava obětí trestných činů v České republice a na Slovensku. Nejvýznamnější organizace poskytující pomoc obětem trestných činů z hlediska mezinárodního, evropského a tuzemského shrnuje osmá kapitola. Organizace pomáhají obětem nejen s psychickou stránkou, ale i zajištěním právní pomoci při zastupování v soudním procesu s pachatelem a doprovodu na úřady či policii. Pro výkon své činnosti musí organizace v České republice disponovat oprávněním pro poskytování sociálního poradenství a služeb sociální prevence na základě registrace podle Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a o změně některých zákonů. Součástí bakalářské práce jsou řízené rozhovory s pracovníky Bílého kruhu bezpečí a Probační a mediační služby. Analýzu odpovědí včetně uvedení pokládaných otázek obsahuje devátá kapitola. Na základě poznatků získaných při zpracování bakalářské práce a zejména rozhovorů s odborníky z praxe autorka v poslední kapitole přistoupila k navrhnutí opatření vedoucích ke zlepšení stávající situace v oblasti pomoci obětem trestných činů.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce je zaměřit se na problematiku obětí trestných činů, konkrétně zjistit rozdíly v chápání oběti z hlediska kriminologického, psychologického a právního. Dalším cílem je zjistit, na jaké úrovni je v České republice poskytována pomoc obětem trestné činnosti a v případě zjištěných nedostatků navrhnout vlastní opatření, která by mohla vést ke zlepšení postavení oběti.

V první části bakalářské práce se pracuje především se sekundárními informacemi, které jsou obsaženy v tematicky zaměřených knihách, člancích v tištěné i elektronické podobě, zákonech nebo na webových stránkách. Teoretický základ bakalářské práce vychází z odborných publikací a právních norem, které se věnují problematice kriminality a viktimologie. Informace získané ze studia odborné literatury autorka zanalyzovala a nejdůležitější poznatky vhodným způsobem uspořádala do textu. K vymezení organizací poskytujících pomoc obětem trestných činů autorka použila opět sekundární informace uvedené na webových stránkách příslušných organizací. Zpracování statistických dat do grafů proběhlo v programu Excel. Druhá etapa metodického postupu se zaměřuje na primární informace, které nejsou běžně dostupné a jejich získání závisí na provedení vlastního šetření. V případě bakalářské práce se jedná o provedení řízených rozhovorů s pracovníky Bílého kruhu bezpečí a Probační a mediační služby. Otázky autorka předem pečlivě připravila a správně zformulovala, aby bylo dosaženo efektivních závěrů. Závěrečná část práce se věnuje navrnutí opatření, která by měla vést ke zlepšení současné situace v oblasti pomoci obětem trestných činů. Navrnutá opatření vycházejí z analýzy primárních a sekundárních informací získaných při zpracovávání bakalářské práce.

2 Charakteristika základních pojmů

Viktimologie se stala samostatným vědním odvětvím kriminologie. Intenzivně se zajímá o problematiku oběti a vztahem mezi obětí a pachatelem. Trestná činnost je v dnešním světě velice častým problémem, a proto vznikly vědní obory, které se specializují na všechny aspekty související s oběťmi trestných činů. Autorka považuje za důležité v bakalářské práci komparovat a zhodnotit problematiku obětí trestných činů. Pro správné pochopení všech souvislostí je potřeba objasnit základní pojmy.

V právních předpisech se lze setkat se dvěma pojmy, a to poškozený a oběť trestného činu. Je důležité tyto dva pojmy od sebe rozlišovat, ačkoliv mohou působit stejným významem. Pojem „poškozený“ definuje **Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů** (dále jen „trestní řád „ nebo „TR“) v § 43, kde se jedná spíše o procesní stranu trestního řízení s určitými právy a povinnostmi. Pod pojmem „poškozený“ se skrývají fyzické a právnické osoby, což představuje hlavní rozdíl mezi poškozeným a obětí trestného činu. Termín „oběť trestného činu“ je zakotven v **Zákoně č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti**, kde se poukazuje na právo poskytnutí peněžité pomoci od státu obětem trestné činnosti. Tento právní předpis byl do nedávna jediným právním předpisem, který tyto práva upravoval. Ve Sbírce zákonů ČR byl však dne 25. února 2013 zakotven nový **Zákon o obětech trestných činů**. Hlavním cílem zákona bylo vylepšit procesní postavení obětí trestných činů a zdokonalit dočasnou právní úpravu pojmu „oběť trestného činu“.

2.1 Oběť a poškozený

Současná právní úprava, která definuje pojem „oběť“, je ustanovena v zákoně o obětech trestných činů. Účinnosti zákon nabývá až 1. srpna 2013. Zákon má posílit pomoc obětem trestné činnosti a předcházet předešlé újmě, která nastává oběti ohrožené trestným činem. Měla by být učiněna potřebná opatření k tomu, aby nedocházelo k jednáním způsobeným pachatelem trestného činu a aby nevedlo k opakované viktimizaci oběti.²

Pojem „oběť“ se v širším smyslu vztahuje na oběti trestných činů, na oběti přírodních katastrof (povodní, zemětřesení, požárů), na oběti velkých neštěstí (leteckých,

---

² JELÍNEK, Jiří. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2013, 13 s. Komentátor. ISBN 978-80-87576-49-6.

železničních, lodních) a na oběti teroristických akcí.³ Bakalářská práce se zaměřuje na první pojem, a to na „oběť trestných činů“, který upravuje zákon o obětech trestných činů. V § 2 odst. 2 ZOTČ definuje pojem „oběť“ pouze jako „fyzickou osobu, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.“⁴ Byla-li trestným činem způsobena smrt oběti dle § 2 odst. 3 ZOTČ, považuje se za oběť též její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou. Je-li těchto osob více, považuje se za oběť každá z nich.⁵ Zákon o obětech trestných činů také pracuje se specifickým subjektem. Jde o **zvlášť zranitelné oběti**. Dle § 2 odst. 4 ZOTČ se za zvlášť zranitelnou oběť považuje:

- dítě,
- osoba, která je vysokého věku nebo je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, pokud tyto skutečnosti mohou vzhledem k okolnostem případu a poměrům této osoby bránit jejímu plnému a účelnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy,
- oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 TZ) nebo trestného činu teroristického útoku (§ 311 TZ),
- oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestného činu, který zahrnoval nátlak, násilí či pohružku násilím, trestného činu spáchaného pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo oběť trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní.

Tyto osoby jsou zvlášť zranitelné, jde-li o nebezpečí způsobení druhotné újmy, anebo jsou zastrašovány pachatelem trestného činu. Další viktimizace u těchto osob musí být snížena na minimum. Zranitelnost těchto osob může vycházet z charakteristiky oběti, z povahy či typu trestného činu nebo ze životního standardu, ve kterém se oběť pohybuje.

---

³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, 11 s. ISBN 978-802-4720-142.

⁴ Zákon o obětech trestných činů. In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha: ČR, 2013, ročník 2013, číslo 45. Dostupné také z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>>.

⁵ Zákon o obětech trestných činů. In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha: ČR, 2013, ročník 2013, číslo 45. Dostupné také z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>>.

Jelikož pojem „oběť“ zahrnuje také osoby, kterým nebyla způsobena újma v přímé souvislosti s trestným činem, jež je předmětem řízení, a stačí, že je újma způsobena zprostředkovaně, je tedy pojmem širším vůči poškozenému.⁶ Za oběť nelze považovat osobu právnickou, protože této osobě nemůže být způsobena újma, jelikož není nositelem citů, ale pouze ji může vzniknout škoda materiální. Náhradu za tuto škodu může požadovat v procesní pozici poškozeného u adhezního řízení. Poškozený vymáhá náhradu škody po pachateli, kdežto oběti se poskytuje zvláštní péče a pomoc od státu a nelze tuto péči přenést na jinou osobu.

Dle § 43 TR se **poškozeným** rozumí ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil (poškozený). Trestní řád nezná pojem oběti, ale pouze pojem poškozeného. Pojem „poškozený“ je podle trestního řádu pouze procesní stranou v trestním řízení. Trestní řád nepříznivě vymezuje v ustanovení § 43 odst. 2, kdo se za poškozeného nepovažuje, tedy ten, kdo cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem. Pojem „poškozený“ je tedy pojmem širší v tom, že zahrnuje i právnické osoby, kdežto pojem „oběť“ zahrnuje pouze osoby fyzické, ale zde se za oběť mohou považovat i někteří pozůstalí po oběti.

Po vymezení pojmů „oběti“ a „poškozeného“ je nutné se podívat na předmět úpravy zákona o obětech trestných činů směřující k právům oběti jakožto zvláštní péče ze strany státu, poskytování peněžité pomoci obětem ze strany státu a stanovení práva pro vzájemnou spolupráci mezi státem a organizacemi, které poskytují pomoc obětem.

2.2 Kriminalita

Kriminalita, nebo také nauka o zločinnosti, je jev, který narušuje vyvážený vývoj společnosti, a je tedy pro společnost dysfunkční a společensky škodlivý. Kriminalita, jež narušuje základní pravidla společenského řádu a lidského soužití, působí společnosti i státu značné imateriální, materiální škody, způsobuje jednotlivým obětem škody fyzické, psychické a společenské, vyvolává ve společnosti atmosféru strachu nejistoty a nedůvěry.⁷ **Kriminalitou** neboli zločinností se rozumí sociálně patologický jev

---

⁶ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, 270 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-807-1795-728.

⁷ SVATOŠ, Roman. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013, 13 s. ISBN 978-80-87472-64-4.

(nejobecnější pojetí), jednání posuzované jako trestný čin (legální nebo juristické pojetí) a jednání odchylné, deviantní (sociologické pojetí) ⁸ Pojem „prevence kriminality“ znamená ochranu nebo předcházení jevům. Synonymum k pojmu prevence je pojem „profilaxe“.⁹ Holcr¹⁰ prevenci kriminality definuje jako speciální oblast uplatnění prevence, jejíž předmět je ochrana před kriminalitou jejím předcházením.

2.3 Viktimologie

Název **viktimologie** je odvozen od latinského názvu *victima* (oběť), které se stalo východiskovým pojmem viktimologie. Viktimologii lze vnímat z pohledu širšího (**všeobecného**), kdy se za oběť považují osoby postižené přírodními katastrofami, válkami nebo následky dopravních nehod a z pohledu užšího (**trestního**), kdy se za oběť považují osoby postižené trestnou činností. Pro další účely bude použito užší (trestní) pojetí.¹¹ Viktimologie je někdy chápána jako samostatná disciplína, která se jako paralelní věda kriminologie zaměřuje výlučně na oběti zločinu a nehod. Podle tohoto jen ojediněle zastávaného pojetí spočívá úloha viktimologie v tom, že zkoumá osobnost oběti z biologických, psychologických a sociologických hledisek.¹² Osobou dotčenou trestným činem jako oběť se zabývá viktimologie. Viktimologie se pokládá za součást kriminologie.¹³ Viktimologie, jako **součást kriminologie**, je nauka zabývající se obětí trestného činu, rolí oběti v genezi a průběhu trestného činu a při jeho odhalování a objasňování, dále způsoby pomoci oběti trestného činu a způsoby, jak zabránit viktimizaci potencionálních obětí.¹⁴ **Předmětem viktimologie** může být osoba oběti (její biologické, psychické a sociální vlastnosti), vztah mezi obětí a pachatelem, proces viktimizace (role oběti v něm) – potencionální oběť se stává skutečnou obětí, role oběti v procesu odhalování a vyšetřování a soudního projednávání (role oznamovatele, svědka,

---

⁸ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 25 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

⁹ SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014, 13 s. ISBN 978-80-87472-76-7.

¹⁰ HOLCR, Květoň. *Kriminológia*. Slovensko: Wolters Kluwer, 2008, 200 - 201 s. ISBN 978-80-8078-206-1.

¹¹ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 53 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

¹² KAISER, Günther. *Kriminologie: Úvod do základů*. Praha: C.H. Beck, 1994, 221 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9002-8..

¹³ NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, 150 s. ISBN 978-80-7357-377-5..

¹⁴ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 54 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

poškozených při rekognici, rekonstrukci a vyšetřovacím pokusu), pomoc oběti, způsob jejího odškodnění a ochrana občanů před viktimizací.¹⁵

2.4 Viktimnost a viktimizace

Viktimnost je disponovanost (předpoklad) jedince či skupiny osob stát se obětí trestného činu. Viktimnost se váže na věk oběti (například okrádání starých lidí v jejich bytech při nabízení fiktivního zboží), profesi oběti (například hlídači, zaměstnanci bank, policisté), psychické vlastnosti (například agresivita, lehkomyšlnost) a na další sociální charakteristiky (například cizinci, osoby jiné barvy pleti, homosexuálové, prostitutky, osoby retardované, alkoholici).

Viktimizace je proces, v němž se potenciální oběť stává obětí skutečnou. Naproti tomu viktimologie se zabývá specifickými problémy viktimizace, zejména chováním oběti (například provokování, flirt, týrání v rodinách – vina na straně oběti), vztahem oběti a pachatele (objektivní – bydlí ve stejném domě, kde bydlí pachatel, subjektivní – milenci, manželé) a mírou viktimizace. Rozlišují se čtyři typy vztahů mezi pachatelem a obětí, a to v případě, kdy je těžištěm osobní angažovanost a vazba, kdy dochází ke kontaktu před činem nebo při činu anebo v případě anonymity oběti. **Indexem viktimizace** se rozumí potenciální podíl obětí připadajících ve sledovaném časovém období (většinou za jeden rok) na určitý počet obyvatel (většinou 100 000, 10 000) žijících na určitém sledovaném území (ČR, kraje a další).

$$\text{index viktimizace} = \frac{\text{počet obětí TČ}}{\text{počet obyvatel}} \times 100\,000$$

Index viktimizace má především význam při srovnávání zatíženosti obyvatelstva kriminalitou na určitých územích. Index viktimizace celkové kriminality je v Praze 2,8 krát větší než index viktimizace v rámci celé ČR.¹⁶

Oběť trestného činu hraje důležitou roli v genezi a v prevenci kriminality. Zaujímá významné právní postavení v trestním řízení a její pozici a funkci je třeba zohlednit v různých sociálních souvislostech (při její odškodnění, sociální rehabilitaci a

¹⁵ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 54 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

¹⁶ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 65 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

podobně). Závažná je psychologická a zdravotní problematika obětí. Převážnou část otázek k obětem zkoumá vědní obor viktimologie, která vznikla na půdě kriminologie a dodnes je považována za její velkou součást. Avšak postupem doby se dospělo k poznání, že oběť podstatně ovlivňuje také proces odhalování a vyšetřování trestných činů. Proto se začala osobou oběti zabývat kriminalistika, v jejímž rámci vzniknul relativně samostatný obor **kriminalistická viktimologie**.¹⁷

---

¹⁷ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, 45 s. ISBN 978-807-1793-625.

3 Oběť z pohledu kriminalistiky

Pojem „oběť“ se v kriminalistice vymezuje úzce. Rozumí se jí „*konkrétní fyzická osoba, která utrpěla v souvislosti se spácháním trestného činu újmu na životě, na zdraví, na majetku, na cti nebo jiných osobních právech.*“¹⁸ Kriminalistický význam mají zejména tyto viktimologické aspekty:¹⁹

- podíl oběti na vzniku predeliktní situace,
- vztah mezi obětí a pachatelem,
- podíl oběti na vzniku stop,
- podíl oběti na oznamování trestného činu,
- podíl oběti na vyšetřování.

Oběť z pohledu kriminalistického lze chápat tak, že oběť podstatně ovlivňuje proces odhalování a vyšetřování trestných činů. Z tohoto hlediska se oběť považuje za nositele informací, které jsou využitelné při vyšetřování trestných činů. Díky těmto tématům se do problematiky kriminality dostává i pojem **kriminalistická viktimologie**, což je nauka, odvětví, které se řadí do oboru kriminalistiky. Kriminalistická viktimologie se zabývá především vztahem oběti a pachatele, pojmem viktimologického zavinění, podílem oběti na vzniku stop, podílem oběti na oznamování trestného činu, na vyšetřování a soudním projednávání, konfrontaci a rekognici. Všechna tato témata zkoumá obor kriminalistika jako hlavní cíl k dosažení úspěchu vyšetřování. Pojmem **viktimologického zavinění** se myslí chování oběti při zrodu trestného činu. Těmto oborům se vždy bude věnovat pozornost a stále se bude tato problematika rozvíjet vpřed.

---

¹⁸ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, 45 s. ISBN 978-807-1793-625.

¹⁹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, 46 s. ISBN 978-807-1793-625.

4 Oběť z pohledu kriminologie

Právo vytvořilo pro zacházení s obětí trestného činu určitý rámec, který je v právním státě nutný. Nicméně jsou tu i aspekty psychologické, sociální, zdravotní, kriminalistické, filozofické a dlouhá řada dalších, kterými je třeba se zabývat. Ani kriminologie jako celek není pouze záležitostí zákonů a zákonnosti. Proto je nutná součinnost těchto různých oborů.

4.1 Újma způsobená oběti

Kategorizace obětí trestného činu je v tomto pohledu dáno charakterem trestného činu. Uvádí se obvykle několik hledisek. Důvody vedoucí pachatele ke spáchání trestného činu přispívají k zařazení oběti trestného činu. **Újma podle povahy předmětu** může být:²⁰

- na životě – je nevratná,
- na zdraví – při vážných poškozeních zdraví bývá nevratná, může však trvat pouze určitou dobu,
- na majetku – ve většině případů se dá odstranit,
- na psychice – projevuje se úzkostí, nedůvěrou k lidem, pocitem lítosti, sebeobviňováním, dochází k ní zejména u mravnostních a násilných trestných činů,
- na cti nebo jiných nemateriálních statcích.

V kriminologii stejně jako v kriminalistice je důležité členění **újm** z hlediska **bezprostřednosti** na primární, sekundární a terciární. **Primární újma** má přímou souvislost s trestním jednáním pachatele. **Sekundární újma** vzniká procesy po spáchání trestného činu. V některých případech může mít i vážnější následky než primární újma. Může se jednat například o sebevraždu z důvodu tlaku tisku či veřejnosti. Za zdroje sekundární viktimizace se považuje nesprávná činnost státních orgánů (například opakované výslechy dětí), chování pachatele (například zastrašování) nebo sociální prostředí (například působení bulvárního tisku). **Terciární újma** je stav, kdy se oběť není schopna vyrovnat s traumatickou zkušeností, přestože již objektivně došlo k uzdravení a restauraci sociálních vztahů. Oběť mění svoje životní hodnoty i životní styl a mnohdy není schopna navázat na kontinuitu původního života. Osobnost oběti trpí jak po

---

²⁰ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 56 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

psychické stránce (pocit viny, ztráta sebedůvěry, pocit strachu, pocit podrážděnosti, snížení koncentrace, náladovost a podobně), tak po fyzické stránce (tělesnou slabostí, srdečními potížemi, bolestmi hlavy, plačtivostí a podobně).²¹

4.2 Typologie obětí

Pro správnou definici oběti slouží určitá kritéria, která pomáhají účelně oběť rozdělit do určitých skupin. Každá oběť je jiná. Ne každá projevuje stejnou roli během spáchání trestného činu a u každé oběti jsou reakce po spáchání trestného činu jiné. Už jen z toho hlediska vznikla řada typologií obětí. Již v počátcích viktimologie vedly výzkumy k poznání, že určité předpoklady individuální osoby stát se obětí trestného činu jsou spojeny s jejím sociálním statutem. Proto první typologie, se kterou přišel jeden ze zakladatelů viktimologie H. von Hentig, rozdělovala oběti do skupin podle sociálních charakteristik. Druhý z otců vědního oboru viktimologie, B. Mendelsohn, se zaměřil spíše na vzájemné působení oběti a pachatele v okamžiku spáchání trestného činu. Vytvořil škálu obětí podle toho, jakou míru zavinění na spáchání trestného činu oběť nese. Na jedné straně škály tak stojí oběť, která nenese žádnou vinu na spáchaném trestném činu, na druhé straně stojí oběť, které lze přičíst větší míru zavinění než pachateli.²²

E. A. Fattah během svého výzkumu v jistém smyslu navázal na B. Mandelsohna, čímž se zaměřil na problematiku interakce mezi obětí a pachatelem trestného činu. Tímto výzkumem vznikla jedna z nejznámějších typologií obětí trestných činů. E. A. Fattah rozdělil oběti do pěti skupin, a to na zúčastňující se oběť, nezúčastňující se oběť, provokující oběť, latentní oběť a nepravou oběť.²³ U **zúčastňující se oběti** platí, že se oběť a pachatel v době spáchání činu již znají. Z kriminalistických statistik a dalších výzkumů vyplývá, že ve většině případů násilné trestné činnosti jsou oběť a pachatel osoby, které si nejsou cizí. Z 80% to bývá u všech případů, kde se jedná o vraždu.²⁴ Skutečnost, že mezi obětí a pachatelem je určitý vztah, výrazně ovlivňuje motivaci pachatele. **Nezúčastňující se oběť** a pachatel se vzájemně neznají. Oběť nemá možnost preventivně ovlivnit útok na svou osobu či svůj majetek. Oběť začala vnímat ohrožení až

---

²¹ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 56 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

²² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 100 s. ISBN 978-80-7380-213-4.

²³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 100 - 103 s. ISBN 978-80-7380-213-4.

²⁴ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004, 67 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9878-9.

ve chvíli útoku. **Provokující oběť** v důsledku svého chování vytváří situaci vhodnou pro útok na svou osobu či majetek. Vyplyvá to z daných osobnostních rysů této osoby. Typickou vlastností takové osoby může být lehkomyšlnost, naivita, přehnaná důvěřivost a další. Ale i bez těchto osobnostních předpokladů se může tato osoba proměnit v provokující oběť, a to například na základě vyhocené situace, kdy se cítí být ohrožena a ponížena. **Latentní oběť** představuje oběť trestného činu, u které došlo k viktimizaci, ale není to veřejně známé. Jde o oběť skrytou. Latence se v největší míře objevuje u obětí sexuálního a domácího násilí, kde jsou oběti odtrženy od oznámení trestného činu veřejným míněním, obavami z posměchu okolí a nepochopení. **Nepravou obětí** je osoba, která se do role oběti dostala v podstatě omylem. Původně vůbec neměla být terčem útoku vedeného pachatelem trestného činu. Za nepravé oběti se však považují i osoby, které se subjektivně domnívají, že se staly obětí trestného činu, i když z objektivního hlediska tomu tak není. Často to může být proto, že spáchaný čin není činem trestným. Dle trestního práva, ale tyto oběti nespádají pod pojem poškozeného. Označení poškozené osoby upravuje trestní právo na základě objektivní skutečnosti a nikoliv jejich subjektivního vnímání.

Vyjmenované typologie samozřejmě nejsou jedinými. Velmi užitečné pro praxi je členit oběti podle jejich reakcí na spáchaný trestný čin vůči jejich osobě. Tato typologie zřejmě bude vhodná zejména v oblasti psychologické pomoci obětem. Poměrně častá a jednoduchá klasifikace obětí podle spáchaného trestného činu. Pro tuto typologii hrají důležitou roli oficiální policejní nebo soudní statistiky.²⁵

Dělení obětí trestných činů do těchto kategorií není podle názoru autorky do jisté míry tolik zábavné, ale pro běžnou praxi je užitečným nástrojem. Není však možné rozřazovat oběti do teoreticky a uměle vytvořené kategorie.

Za nejproblematictější skupiny autorka vnímá oběti provokující, latentní a nepravé. U obětí provokujících je nebezpečí, že přístup orgánů činných v trestním řízení i veřejnosti může být odsuzující. I když viktimologie hovoří o určitém zavinění oběti, nikdy není možné podlehnout dojmu, že je to oběť, která je skutečně viníkem z pohledu trestního práva. Jakkoliv oběť provokuje, je neopatrná a vystavuje se nebezpečným situacím, je to vždy pachatel, který páchá trestný čin. Na druhou stranu je určitě na místě při prevenci kriminality věnovat pozornost nejen pachatelům, ale také obětem.²⁶

²⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 100 - 101 s. ISBN 978-80-7380-213-4.

²⁶ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *K problematice právního statusu oběti trestného činu*. Trestní právo. 2008, roč. 13, č. 10, s. 24. ISSN 1211-2860.

5 Oběť z pohledu právního

Hlavním smyslem právních norem v oblasti problematiky obětí trestných činů je udávat směr, který povede k jejich ochraně a pomoci. Jinými slovy, aby se oběť, co nejlépe a nejrychleji vypořádala se vzniklou újmou a bylo tak zabráněno vzniku újmy druhotné, a to především ze strany orgánů činných v trestním řízení, a dále, aby byla učiněna potřebná opatření k zabránění jednání pachatele trestného činu, které by vedlo k opakované viktimizaci oběti. V České republice nabyt 1. srpna 2013 účinnosti zákon o obětech trestné činnosti, který měl za úkol upravit a vylepšit postavení obětí trestných činů. Problematika práv obětí trestných činů nesplňovala před tímto zákonem cíle, které by byly pro oběti trestných činů přínosné. Až s tímto zákonem se upravila práva obětí trestných činů, jako například právo na právní a jinou pomoc, právo na informace a právo na ochranu soukromí.²⁷

5.1 Oběť trestného činu z pohledu české právní úpravy

V České republice byla oběť trestného činu poprvé definována Zákonem č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů, který nabyt účinnosti dne 1. ledna 1998 a byl přijat zejména na základě Evropské úmluvy o odškodňování obětí násilných trestných činů z roku 1983.²⁸ Vymezení práv obětí trestných činů zůstávalo ze strany státu bez povšimnutí, zatímco pojem „poškozený“ byl již dávno upraven trestním řádem. Výše uvedený zákon měl přinést posílení mimoprocesních práv obětí trestných činů, ovšem byl cílen pouze na pomoc v případě vzniklé škody na zdraví a jiné újmy obětí nerespektoval. Oběť v něm byla definována jako fyzická osoba, které na základě trestného činu vznikla škoda na zdraví. V původním znění zákona se za oběť považovala osoba pozůstalá po oběti, která následkem trestného činu zemřela, jestli této osobě zemřelý výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat. Zákonem č. 204/2006 Sb., který novelizoval zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, byl pojem oběti rozšířen a obětí se stala i osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem nebo dítětem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu. Okruh

²⁷ JELÍNEK, Jiří. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2013, 13 s. Komentátor. ISBN 978-80-87576-49-6.

²⁸ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 61 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.

pomoci zůstal stále zaměřen jen na případech vzniku škody na zdraví. Proběhlo několik novelizací zákona týkající se peněžité pomoci obětem trestných činů. Současně vznikaly nové mezinárodní dokumenty, kde pojem „oběť“ byl neustále rozšiřován, a zapojila se nová mimoprocesní práva a osoby, na něž se pomoc vztahovala. Postupem času však právní úprava ztrácela formu a stávala se neaktuální. To vyústilo k přípravám na zahájení tvorby nového zákona adaptující problematiku obětí trestných činů. Výsledkem bylo přijetí zákona o obětech trestných činů.

Podle zákona o obětech trestných činů má oběť trestné činnosti **právo na poskytnutí odborné pomoci** (§ 4 – 6), **právo na informace** (§ 7 – 13), **právo na ochranu před hrozícím nebezpečím** (§ 14), **právo na ochranu soukromí** (§ 15 – 16), **právo na ochranu před druhotnou újmou** (§ 17 – 22), **právo na peněžitou pomoc** (§ 23 – 37). Odbornou pomocí se rozumí psychologické poradenství, sociální poradenství, právní pomoc, poskytování právních informací nebo restorativní programy, a to do doby, dokud to vyžaduje její účel. Poskytování právních informací a odborná pomoc je pro oběti trestných činů poskytována bezúplatně. Oběť trestného činu má právo na přístup k informacím, a to zejména k těm, které poskytuje Policie ČR, policejní orgán, státní zástupce, subjekt zapsaný v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, jiné orgány veřejné moci a zdravotnická zařízení. Právo na informace má rovněž osoba, která neovládá český jazyk. Ochrana soukromí se vztahuje na zveřejňování informací o totožnosti oběti a na poskytování osobních údajů oběti. Mezi dílčí opatření mírnící situace, ve kterých se oběť, ne svou vinou, nachází, patří zabránění kontaktu oběti a osoby blízké s osobou, kterou oběť označila za pachatele, s osobou podezřelou nebo s osobou, proti níž se trestní řízení vede, dále podání vysvětlení, výslech obětí, právo na doprovod důvěrníkem a prohlášení oběti o dopadu trestného činu na její život. Právo na peněžitou pomoc nabývá dosavadní úpravou, která byla zakotvena v zákoně č. 209/1997 Sb., o poskytnutí pomoci obětem trestné činnosti. Také dochází k rozšíření okruhu osob, které mají právo na peněžitou pomoc.

Zákon o obětech trestných činů jednoznačně vymezuje osobu oběti a deklaruje povinnost orgánů činných v trestním řízení postupovat při jednání s oběťmi šetrně, citlivě a vnímavě. Dále podrobně informovat oběti trestných činů o jejich právech a pomoci, která jim může být od státu poskytnuta.

5.2 Oběť trestného činu z pohledu mezinárodní úpravy

Otázka postavení obětí trestných činů se na půdě Evropské unie (dále jen „EU“) objevila v době, kdy Česká republika nebyla ještě členským státem. V roce 1999 Komise EU předložila sdělení, jehož cílem bylo především zlepšit postavení obětí trestných činů v EU.

Evropská úmluva o odškodňování obětí násilných trestných činů (dále jen „Úmluva“) vstoupila v platnost dne 1. února 1988. Zavazuje členské státy EU zabývat se situací osob poškozených úmyslnými násilnými trestnými činy, u kterých došlo k ublížení na těle a zdraví, nebo situací osob, které byly v péči poškozených osob, jež zemřely na následky těchto trestných činů. Pokud nelze zajistit odškodnění z jiných zdrojů, jsou povinny přispět na odškodnění jednotlivé státy. Nárok na odškodnění vzniká, i když nelze pachatele trestně stíhat a potrestat. Nárok na odškodnění státem, na jehož území byl spáchán daný trestný čin, mohou uplatnit jak státní příslušníci států, které přistoupily k této Úmluvě, tak státní příslušníci všech členských států Rady Evropy, kteří mají trvalý pobyt ve státě, na jehož území byl spáchán trestný čin. Jedná se tedy o úpravu týkající se pouze obětí, kterým pouze násilným úmyslným trestným činem vznikla škoda na zdraví. Jinou škodu Úmluva nemá na mysli.²⁹

V roce 2001 bylo Radou EU přijato Rámcové rozhodnutí Rady (2001/220/SVV) ze dne 15. března 2001, o **postavení obětí v trestním řízení**. Rámcové rozhodnutí považuje za oběť trestné činnosti pouze fyzickou osobu, která utrpěla škodu včetně fyzického či psychického poškození, citovou újmu či hmotnou ztrátu přímo způsobenou jednáním či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy daného členského státu.³⁰

Mezi další mezinárodní dokumenty, které regulují problematiku obětí trestné činnosti, patří bezesporu Rámcové rozhodnutí Rady (2002/475/SVV) ze dne 13. června 2002, o **boji proti terorismu**. V roce 2004 byla přijata Směrnice Rady Evropy (2004/80/ES) ze dne 29. dubna 2004, o **odškodňování obětí trestných činů**. Směrnice řeší především problematiku vzájemné spolupráce pro usnadnění přístupu k odškodnění obětí trestných činů v přeshraničních situacích. Týká se odškodnění obětí úmyslných násilných trestných činů. Dalším významným dokumentem je Směrnice Evropského

---

²⁹ SVATOŠ, R. *Právní úprava obětí trestných činů*. In: Zborník z medzinárodného odborného seminára konaného 10. a 11. decembra 2013 v Bratislave „Terciárna prevencia kriminality v širšom sociálnom kontexte“, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2014. s. 24 – 35.

³⁰ SVATOŠ, R. *Právní úprava obětí trestných činů*. In: Zborník z medzinárodného odborného seminára konaného 10. a 11. decembra 2013 v Bratislave „Terciárna prevencia kriminality v širšom sociálnom kontexte“, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2014. s. 24 – 35.

parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o **prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí**, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV. Na závěr je nutno zmínit návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu [KOM (2011) 275 v konečném znění]. Přípravovaná směrnice byla již schválena na půdě Evropského parlamentu. Jejím hlavním cílem je posílení práv obětí v EU.³¹

Problematice obětí trestné činnosti se v posledních letech začíná stále více věnovat mezinárodní společenství, ale i jednotlivé státy, uvědomujíc si nedostatečnou právní i faktickou ochranu obětí trestných činů a paradoxně nerovné postavení mezi obětí trestné činnosti a pachatelem.³² Například Slovensko má v současné době platný a účinný Zákon č. 215/2006 Z.z., o odškodňování osob poškozených násilnými trestnými činy (dále jen „zákon o odškodňování osob poškozených násilnými trestnými činy“), který zrušil Zákon č. 255/1998 Z. z. o odškodňování osob poškozených násilnými trestnými činy v znení zákona č. 422/2002 Z. z.. Zákon č. 215/2006 Z.z. je účinný od 1. 5. 2006 a byl novelizován zákonem č. 79/2008 Z.z., který nabyl účinnosti 1. 4. 2008. V tomto zákoně jde převážně o jednorázové peněžité odškodnění poškozených osob, na které bych spáchán úmyslný trestný čin. Pojem oběti se v tomto zákoně neužívá jako v právní úpravě České republiky. Oběť je v tomto případě brána jen z pohledu viktimologického nebo kriminologického. Slovenská trestně právní úprava používá pouze termín poškozený. Rozdíl však je v tom, že slovenská úprava explicitně definuje újmu na zdraví, když za tuto považuje ublížení na zdraví, těžkou újmu na zdraví, smrt, znásilnění, sexuální násilí a sexuální zneužívání způsobené trestným činem spáchaným jinou osobou.³³ Slovenská právní legislativa vnímá poškozeného jako toho, komu byla způsobena újma na zdraví znásilněním nebo sexuálním násilím, a kdo má nárok na odškodnění za způsobenou morální škodu. Tato možnost však v současné české právní legislativě není upravena. V ČR osoba, která se stala obětí trestného činu uvedených v hlavě III. trestního zákoníku, má právo pouze na peněžitou pomoc spojenou s poskytnutím odborné psychoterapie a fyzioterapie či jiné odborné služby zaměřené na zlepšení nemajetkové újmy oběti.³⁴

---

³¹ SVATOŠ, R. *Právní úprava obětí trestných činů*. In: Zborník z medzinárodného odborného seminára konaného 10. a 11. decembra 2013 v Bratislave „Terciárna prevencia kriminality v širšom sociálnom kontexte“, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2014. s. 24 – 35.

³² SVATOŠ, R. *Právní úprava obětí trestných činů*. In: Zborník z medzinárodného odborného seminára konaného 10. a 11. decembra 2013 v Bratislave „Terciárna prevencia kriminality v širšom sociálnom kontexte“, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2014. s. 24 – 35.

³³ SVATOŠ, R. *Právní postavení obětí trestných činů v České republice a ve Slovenské republice*. *Policejní teória a prax*. 2012, roč. XX, č. 4, s. 106-114.

³⁴ SVATOŠ, R. *Právní postavení obětí trestných činů v České republice a ve Slovenské republice*. *Policejní teória a prax*. 2012, ročník XX, číslo 4, 106-114 s.

Slovenská právní úprava má sice lepší postavení poškozeného, co se týká odškodnění nároku za morální škodu, ale v komplexní právní úpravě oproti České republice a jiným státům, jako například Švýcarsko, Německo a podobně, zaostává. Situace na Slovensku se jistě brzy změní, protože od 1. ledna 2018 nabyl účinnosti Zákon č. 274/2017 Z. z., o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který odpovídá nejnovějším požadavkům pro pomoc obětem trestných činů. Nyní záleží už jen na tom, jakým způsobem bude zákon prováděn v praktické rovině.

6 Oběť z pohledu psychologického

Povaha trestných činů a jejich dopadů na oběť je velmi různorodá. Neexistuje tedy obecný návod, jak se s nimi vyrovnat. Důležité je s oběťmi správně spolupracovat a ke každé oběti přistupovat individuálně. Oběti trestného činu se v takových náročných situacích chovají všelijak. Jsou citlivější a zranitelnější, cítí se beznadějně a bezmocně, a proto se musí dbát na to, jak s těmito osobami postiženými trestným činem zacházet. Jednání s člověkem, který zakusil krizový zážitek, je obecně vzato velmi náročné. I policisté prožívají tyto situace jako stresující. Sdělování nepříjemných zpráv, první kontakt s obětí či poškozeným představují profesionální situace, kdy je zapotřebí citlivě volit správný psychologický přístup. Psychologická doporučení pro jednání s oběťmi trestných činů se vztahují na verbální a nonverbální komunikaci jednajícího policisty. Nonverbální komunikaci je přitom přisuzován zvláštní význam. Zejména na počátku jednání s člověkem bezprostředně po kritické události je nonverbální komunikace velmi důležitá.³⁵

Trestný čin a násilí mají dopady na psychický stav, ať už je mu člověk vystaven přímo, nebo se týká blízkých či komunity a společnosti, ve které žije. Psychologické dopady trestného činu na oběť jsou závislé na její osobnosti, na závažnosti a druhu trestné činnosti, na okolnostech, za kterých se událost stala a které nastaly po skončení trestného činu, dále také na péči a podpoře, která se oběti dostala. Každý člověk reaguje na takovou událost svým specifickým způsobem. Stát se obětí trestného činu představuje situaci, kterou nelze dopředu ovlivnit nebo předpokládat. Zaskočí. Vyvolá v člověku reakci, kterou je obvykle vnímána negativně. Jedná se však o přirozenou reakci psychiky a těla na nenormální situaci. Viktimizace představuje silně stresující událost, která je absolutně nepředvídatelná, neočekávaná, nenadálá a svým způsobem svévolná. Oběť trestného činu se na takovou situaci těžko může připravit, ale existují i výjimky jako u domácího násilí, kdy oběť kolikrát ví přesně, co přijde, jaká traumatická situace ji nastane, ale bojí se jakkoliv bránit.

---

³⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. rozšířené vydání. Praha: Portál, 2004, 206 s. ISBN 80-717-8931-3.

7 Rozdíly v chápání oběti z pohledu kriminalistiky, kriminologie, právního a psychologického

Problematika obětí trestných činů je stále častějším řešeným trendem současné doby. Každý stát se s předmětem problematiky obětí vyrovnává dle své právní legislativy, ale neměli by opomíjet i mezinárodní dokumenty, které Rada EU modifikuje.

Na oběť lze nahlížet několika pohledy, protože se tímto tématem zabývá několik vědních oborů najednou, a to kriminalistika, kriminologie, právní legislativa a psychologie. Cílem bakalářské práce je najít rozdíly mezi těmito pohledy na oběť. Každá vědní disciplína zkoumá a definuje problematiku obětí trestných činů svým specifickým způsobem. Oběť z pohledu kriminalistického podstatně ovlivňuje proces odhalování a vyšetřování trestných činů. Oběť se považuje za nositele informací, které jsou využitelné při vyšetřování trestných činů. Kriminologie jako celek není pouze záležitostí zákonů a zákonnosti, a proto je nutná součinnost uvedených vědních oborů. Kategorizace obětí trestného činu je v tomto pohledu dáno charakterem trestného činu. Uvádí se obvykle několik hledisek. Důvody, které vedou pachatele ke spáchání trestného činu, pomáhají se zařazením oběti trestného činu. Právní pohled interpretuje a nastavuje rámec toho, kdo se stává obětí trestného činu a jaké práva může mít v postavení oběti, na kterou byl spáchán trestný čin. Zákon o obětech trestných činů, který nabyl účinnosti 1. srpna 2013, měl za úkol upravit a vylepšit postavení obětí trestných činů. Problematika práv obětí trestných činů nespĺňovala před tímto zákonem cíle přínosné pro oběti trestných činů. Až s tímto zákonem se upravila práva oběti jako například právo na právní a jinou pomoc, právo na informace a právo na ochranu soukromí. Povaha trestných činů a jejich dopadů na oběť je velmi různorodá. Neexistuje tedy obecný návod, jak se s nimi vyrovnat. Důležité je s oběťmi správně spolupracovat a ke každé oběti přistupovat individuálně. Proto je vědní obor psychologie důležitou součástí, jak pomoci obětem trestných činů. Oběti můžeme rozlišovat podle různých typologií, které tato vědní disciplína upravuje. Záleží na různých aspektech, podle kterých se daná oběť tzv. zaškatulkuje.

Všechny výše uvedené pohledy a vědní obory se navzájem prolínají a vzájemně pomáhají za účelem efektivního vyřešení spáchaného trestného činu a uplatnění práv oběti vyplývajících ze zákona.

8 Poskytování pomoci obětem trestných činů

Rozsah ochrany a práv obětí trestných činů upravuje řada zákonů a směrnic, ať už na poli mezinárodním, evropském či tuzemském. Konkrétní pomoc obětem trestných činů poskytují zejména organizace, které jsou v bezprostředním kontaktu s obětí. Vyrovnat se s traumatizujícím zážitkem a vrátit se zpět do normálního života není jednoduché. Rodina a známí mohou do jisté míry pomoci, ale obvykle dochází z jejich strany spíše k ignorování trestného činu a před obětí dělají, jako kdyby se nic nestalo. Jedná se o velmi špatný přístup, protože u oběti způsobuje blokování přirozených mechanismů vyrovnávání se s traumatem.³⁶ Kromě psychické stránky je rovněž důležité zajištění právní pomoci při zastupování oběti během soudního procesu s pachatelem a doprovodu na úřady či policii. Kapitola seznamuje čtenáře s nejvýznamnějšími organizacemi, které se na výše uvedené aspekty a s nimi související činnosti specializují.

8.1 Pomoc obětem trestných činů na mezinárodní úrovni

Z hlediska celosvětového nelze opomenout činnost Organizace spojených národů (dále jen „OSN“). Oblastí pomoci obětem trestných činů se dotýká nepřímo, avšak velmi přispívá ke zlepšení podmínek obětí v legislativním procesu a zvyšuje povědomí o prevenci kriminality. V roce 1997 založila OSN Úřad pro kontrolu drog a prevenci zločinnosti, a to spojením Programu OSN pro kontrolou drog a Centra pro mezinárodní prevenci kriminality. Dnes nese název Úřad pro drogy a kriminalitu. Zkratka „**UNODC**“ pochází z anglického originálu United Nations Office on Drugs and Crime. Úřad pomáhá členským státům v boji proti nedovoleným drogám, zločinu a terorismu. V Deklaraci tisíciletí se členské státy rozhodly zintenzivnit úsilí v boji proti nadnárodní trestné činnosti ve všech jejích rozměrech, zdvojnásobit úsilí v provádění závazku čelit světovému drogovému problému a podniknout společné kroky proti mezinárodnímu terorismu. Pro účely bakalářské práce je stěžejní podpora používání školících příruček a přijetí kodexů chování a norem, jejichž cílem je zaručit, že se obviněný, vinný a oběť mohou spoléhat na spravedlivý a odůvodněný soudní proces. Silná právní úprava povzbuzuje občany k důvěryhodnosti soudů a lidskosti věznic.³⁷ UNODC působí ve více než 150 zemích po celém světě prostřednictvím své sítě poboček. Evropská pobočka má

---

³⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, 126 s. ISBN 978-802-4720-142.

³⁷ About UNODC. *UNODC* [online]. 2018 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <<http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html?ref=menutop>>.

sídlo v Bruselu.³⁸ Spolupráce s EU je pro UNODC rozhodující, protože finanční příspěvky získané od členských států EU poskytly přibližně jednu třetinu celkových finančních prostředků UNODC. Díky EU je UNODC schopen realizovat projekty po celém světě.³⁹

Pomoc obětem trestných činů v Evropě zajišťuje **Victim Support Europe** (dále jen „VSE“). Jedná se o mezinárodní organizaci sdružující 50 organizací (v prosinci 2017 přibyli dva zatím poslední členové z Irska a Chorvatska) pro pomoc obětem kriminality. Založena byla v roce 1990. Každý rok organizace poskytuje podporu a informační služby více než 2 milionům lidí postižených zločinem ve 27 zemích. Snaží se prosazovat zlepšení právních předpisů EU a mezinárodních předpisů prostřednictvím výzkumu a vývoje znalostí a budování kapacit na národní a místní úrovni. Hlavním cílem VSE je zajistit, aby každá oběť v Evropě měla přístup k informacím a podpůrným službám po skončení trestného činu, bez ohledu na to, kde oběť žije nebo kde došlo k trestnému činu. VSE dále prosazuje silná práva pro všechny oběti trestných činů, rovný přístup k právům v celé Evropě, přeshraniční spolupráci a zavedení měřitelných norem, akreditací a sledování plnění práv obětí.⁴⁰ Českou republiku zastupuje v této organizaci Bílý kruh bezpečí. Mezi další země, které s VSE spolupracují prostřednictvím národních organizací, patří Rumunsko, Irsko, Německo, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Chorvatsko, Švédsko, Velká Británie, Maďarsko, Albánie, Francie, Dánsko, Estonsko, Slovensko, Finsko, Nizozemsko, Belgie, Polsko, Bulharsko, Rusko, Malta, Srbsko, Rakousko, Švýcarsko a USA.⁴¹

8.2 Pomoc obětem trestných činů v České republice

Ministerstvo spravedlnosti ČR vede od roku 2014 v elektronické podobě podle § 48 odst. 1 ZOTČ veřejný **Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů**. Do registru se mohou zapsat na základě vlastní žádosti advokáti a další subjekty, které poskytují obětem služby psychologického a sociálního poradenství. Musí však disponovat oprávněním pro poskytování sociálního poradenství a služeb sociální

---

³⁸ About UNODC. *UNODC* [online]. 2018 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <<http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html?ref=menutop>>.

³⁹ Facts and figures. *UNODC* [online]. 2017 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <<http://www.unodc.org/brussels/en/news/facts.html>>.

⁴⁰ About us. *Victim Support Europe* [online]. Europe: VSE, 2018 [cit. 2018-03-14]. Dostupné z: <<https://victimsupport.eu/about-us/>>.

⁴¹ Members. *Victim Support Europe* [online]. Europe: VSE, 2018 [cit. 2018-03-14]. Dostupné z: <<http://victimsupport.eu/find-an-organisation/?pag=4&word=&type=&c=>>>.

prevence na základě registrace podle Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a o změně některých zákonů. Akreditované subjekty u Ministerstva spravedlnosti ČR pro poskytování právních informací nebo restorativní programy se do registru zapisují prostřednictvím akreditace. Registr obsahuje aktuální seznam poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, druhů jimi poskytovaných služeb a jejich územního rozsahu. Obětem a subjektům mající povinnost oběti o subjektech pomoci informovat slouží jako informační zdroj o dostupných službách. Registr se skládá z několika samostatných částí, a to ze subjektů poskytujících sociální služby podle § 39 odst. 2 na základě jejich žádosti, z akreditovaných subjektů podle § 39 odst. 1, z advokátů na základě žádosti podle § 47 a ze středisek Probační a mediační služby.⁴² V registru se k 11. 3. 2018 nachází celkem 35 subjektů poskytujících sociální služby, 26 akreditovaných subjektů, 264 advokátů a 77 středisek Probační a mediální služby.⁴³ Mezi subjekty poskytující sociální služby patří například Bílý kruh bezpečí, Cesta integrace, ACORUS, Spirála, Pomoc v nouzi, proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, Diecézní charita, Občanské poradenské středisko nebo Dětské krizové centrum.⁴⁴ Akreditovanými subjekty v registru jsou například In IUSTITIA, Respondeo, ADRA, Člověk v tísni, DROM, Cesta naděje Kolibřík nebo Azylový dům pro ženy a matky s dětmi.⁴⁵

Významnou organizací v České republice, která poskytuje pomoc obětem trestných činů je **Probační a mediační služba** (dále jen „PMS“). Jedná se o státní organizaci, která obstarává kontrolu výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, připravuje podklady pro jejich ukládání a zajišťuje možnost jednání mezi pachatelem a obětí o urovnání následků trestného činu. Činnost PMS a její pravomoci upravuje Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Probační a mediační službě“ nebo „ZOMS“) a okrajově zákon o obětech trestných činů.⁴⁶ Její pomoc je bezplatná. Poškozeným poskytuje odborné rady související například s náhradou škody nebo se zprostředkováním mimosoudního jednání s pachatelem. PMS zrealizovala a nadále i realizuje mnoho úspěšných projektů. Přímo pomoci obětem trestných činů se týká již skončený projekt s názvem „Proč zrovna já?“ a

---

⁴² Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. *Justice.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6115&d=330753>>.

⁴³ Vyhledávání. *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://otc.justice.cz/verejne/seznam.jsf>>.

⁴⁴ Subjekty poskytující sociální služby. *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://otc.justice.cz/verejne/subjektPoskytujiciSocialniSluzby/seznam.jsf>>.

⁴⁵ Akreditované subjekty. *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://otc.justice.cz/verejne/akreditovanySubjekt/seznam.jsf>>.

⁴⁶ Hlavní strana. *PMS ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://www.pmscr.cz/>>.

na něj navazující projekt „Proč zrovna já? II“. Hlavní smysl projektu spočívá v podpoře a pomoci obětem trestných činů s cílem zabránit u obětí vzniku sociálního vyloučení, případně jeho rizika. Realizace projektu probíhá od 1. 7. 2016 do 30. 6. 2020. Projekt je financován z evropských fondů. V rámci projektu došlo ke zvýšení systémové úrovně odborné pomoci. Na projektu spolupracuje 55 specializovaných poraden PMS a díky tomu je pomoc dostupná v každém českém okresním městě. Poradny v roce 2017 navštívilo celkem 1 328 obětí.⁴⁷

Od srpna 2013, kdy začal platit zákon o obětech trestných činů, do konce roku 2017 pomohla PMS celkem 26 467 lidem. V roce 2017 řešila PMS situaci 7 907 obětí trestných činů, a to představuje zhruba o 1 500 více lidí než v roce 2016. Důvodem je aktivnější zapojování obětí do trestního řízení navzdory klesající kriminalitě. Pomoc se týkala z 90 % dospělých lidí, z 5,5 % seniorů a ze 4,5 % dětí a mladistvých. V minulých letech došlo k mírnému poklesu podílu obětí v nezletilém věku.⁴⁸

Další velice důležitou organizací pomáhající obětem trestných činů je **Bílý kruh bezpečí** (dále jen „BKB“). Členství v mezinárodní organizaci VSE, zápis v Registru poskytovatelů sociální služeb MPSV (dle zákona č. 206/2006 Sb.) a v Registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů Ministerstva spravedlnosti ČR (dle zákona č. 45/2013 Sb.) staví BKB do vážené a důvěryhodné pozice. BKB zajišťuje komplexní pomoc, kdy oběti mohou v jedné poradně řešit komplex svých aktuálních problémů a otázek, jak z oblasti práva, tak z oblasti psychosociální. Pracovníci BKB jsou schopni poskytnout právní informace, psychologické poradenství, sociální poradenství a další praktické rady a informace. V BKB pracují pouze odborně způsobilí poradci, a to především právníci, psychologové a sociální pracovníci. Komplexní pomoc BKB realizuje prostřednictvím bezplatné nonstop linky 116 006 – pro oběti kriminality a domácího násilí, celostátní sítě poraden BKB, centrály BKB v Praze, Intervenčního centra BKB v Ostravě, klíčových sociálních pracovníků pro zvláště zranitelné oběti a pozůstalé, linky BKB 257 317 110 – nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů a prostřednictvím DONA linky 2 51 51 13 13 – nonstop pomoc obětem domácího násilí. Poskytovaná pomoc se vždy přizpůsobuje individuálním potřebám oběti, její osobnosti a okolnostem trestného činu. BKB vyvíjí snahu i v jiných oblastech, a to například

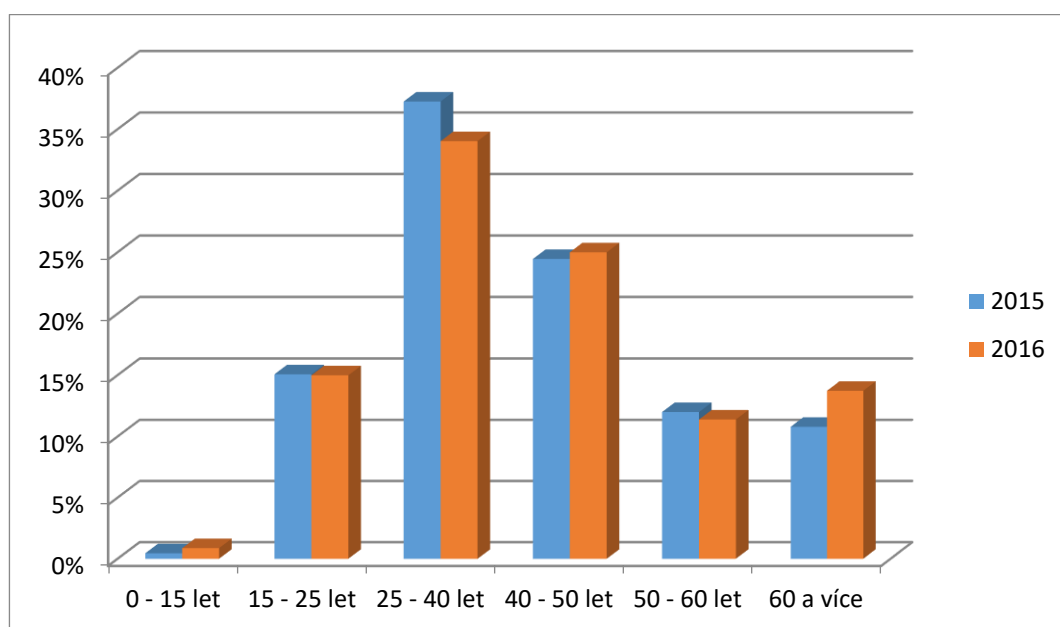
---

⁴⁷ Proč zrovna já? II. PMS ČR [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://www.pmscr.cz/proc-zrovna-ja-ii/>>.

⁴⁸ Oběti kriminality se zapojují do trestního řízení aktivněji než dříve. PMS ČR [online]. Denik.cz, 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://www.pmscr.cz/aktuality/obeti-kriminality-se-zapojuji-do-trestniho-rizeni-aktivneji-nez-drive>>.

předkládáním podnětů k zákonodárným iniciativám, spolupráci při tvorbě zákonů, osvětou, vlastními projekty a účastí v mezinárodních projektech nebo spolupráci s nestátními organizacemi, státní správou a místní samosprávou ČR.⁴⁹ V roce 2016 využilo poraden BKB celkem 2 301 osob, z toho bylo 1 897 žen, 361 mužů a 43 párů. Oproti roku 2015 počet klientů vzrostl o 317. Statistiky za celý rok 2017 BKB zatím nezveřejnil. K dispozici jsou pouze údaje o prvních třech čtvrtletích 2017, kdy počet klientů dosáhl 1 755. Lze tedy předpokládat, že i v roce 2017 přesáhne počet klientů dvoutisícovou hranici a nadále má tendenci růst. Pomoc BKB vyhledávají v převážné většině ženy. Muži a páry tvoří menšinu. Následující statistiky vycházejí z roků 2015 a 2016, protože obsahují úplné údaje za všechny čtvrtletí.⁵⁰

Graf 1: Věkové složení klientů BKB v letech 2015 a 2016

Zdroj: BKB⁵¹

Věkovému složení klientů BKB vedou ve sledovaných letech osoby mezi 25 a 40 lety. Významnou část tvoří rovněž klienti starší 60 let. Zajímavé je, že klienti ve věku 15 až 25 let, mají za rok 2015 a 2016 téměř stejný podíl ve využití služeb BKB. Trestná činnost se bohužel nevyhýbá ani osobám mladším 15 let, přestože se jejich počty blíží pouze k 1 %.

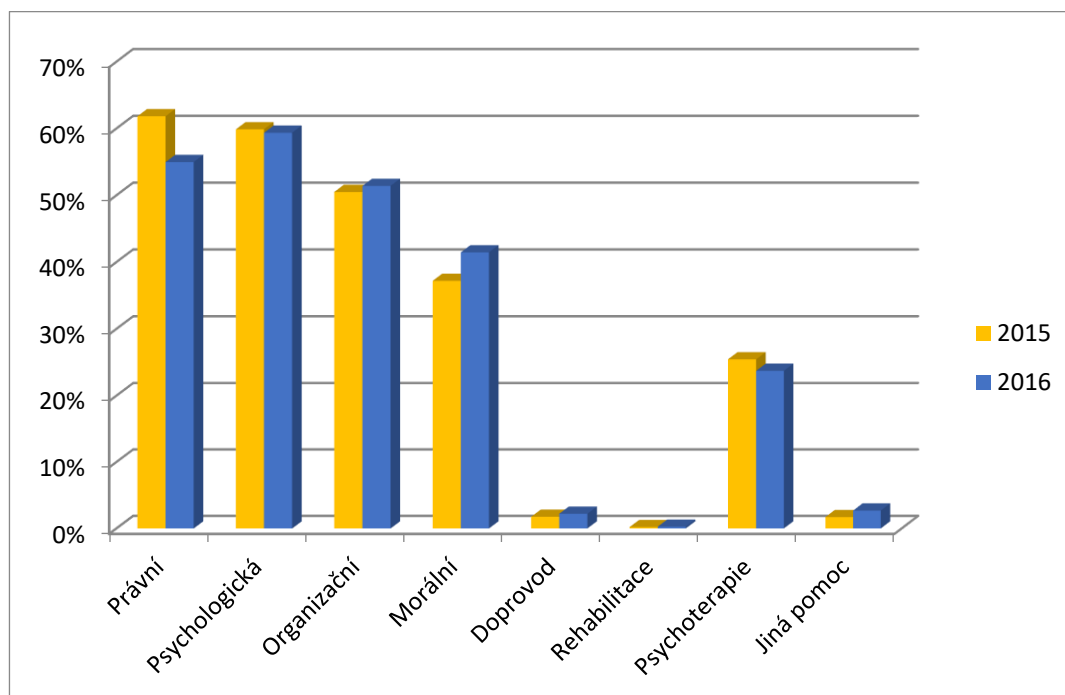
⁴⁹ Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/onas/poslani-a-cinnost/>>.

⁵⁰ Statistiky. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/onas/statistiky/>>.

⁵¹ Statistiky. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/onas/statistiky/>>.

Graf 2: Podíl celkového počtu klientů BKB na jednotlivých druzích poskytnuté pomoci v letech 2015 a 2016

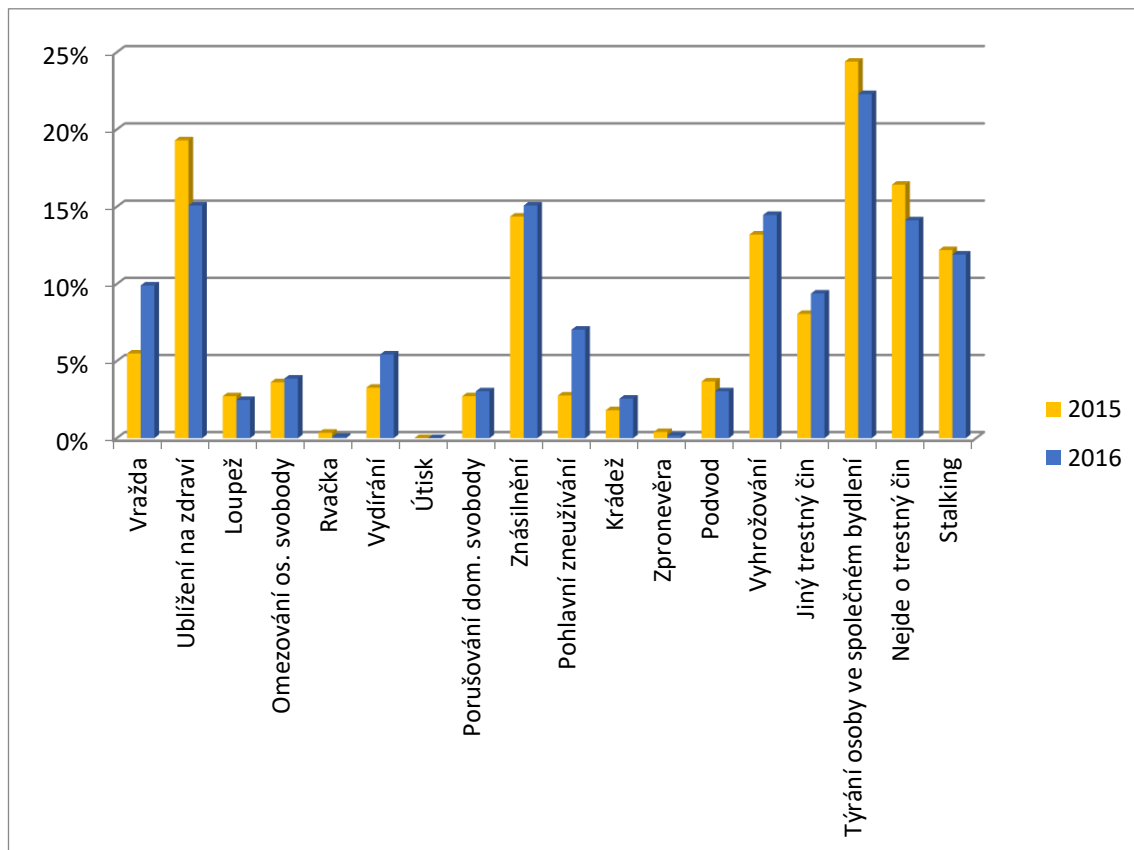
Zdroj: BKB⁵²

Graf 2 zachycuje procentní podíl celkové počtu klientů BKB na jednotlivých druzích poskytnuté pomoci za roky 2015 a 2016. V roce 2015 klienti BKB využívali nejvíce právní pomoc, poté psychologickou a organizační. V dalším roce se na prvním místě umístila pomoc psychologická, na druhém a třetím místě pak právní a organizační. O několik procentních bodů za nimi skončila pomoc morální a psychoterapie. Doprovod k soudu, úřadu nebo na policii společně s rehabilitací v ordinaci Monada mají nejmenší podíl ze všech druhů poskytovaných pomoci.

Statistiky BKB obsahují také informace o druzích trestných činů, se kterými se jejich klienti setkali. Neplatí zde však, že se jeden klient setkal pouze s jedním druhem trestného činu. Data ze statistik BKB jasně poukazují na to, že klienti čelí několika druhům trestných činů zároveň.

⁵² Statistiky. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/onas/statistiky/>>.

Graf 3: Podíl celkového počtu klientů BKB na jednotlivých druzích trestných činů v letech 2015 a 2016

Zdroj: BKB⁵³

Podle grafu číslo 3 tvoří největší podíl klienti BKB, kteří byli vystaveni týrání ze strany blízkých osob sdílející s nimi bydlení. Ruku v ruce s tímto trestným činem jdou ublížení na zdraví, znásilnění a vyhrožování. Vysokých hodnot dosáhl také stalking, což v dnešní přetechizované době není nic překvapivého. Podíl celkového počtu klientů na ostatních zmiňovaných druzích trestných činů nebyl ve sledovaných letech příliš velký. Žádný z klientů BKB se nesetkal s útlakem.

8.3 Pomoc obětem trestných činů na Slovensku

Na Slovensku existuje podobný registr jako v České republice. Spravuje ho Ministerstvo spravodlnosti Slovenskej republiky. Seznam subjektů poskytujících pomoc

⁵³ Statistika. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/onas/statistiky/>>.

obětem trestných činů je k nahlédnutí na webových stránkách ministerstva. Zápis v registru je podmíněn žádostí o akreditaci, kterou uděluje Ministerstvo spravedlnosti. Do registru se mohou zaregistrovat subjekty od 1. ledna 2018. Akreditace umožňuje subjektům poskytujícím pomoc obětem trestných činů přihlásit se o dotaci na zabezpečování pomoci a podpory obětem. K 13. 3. 2018 se v seznamu nachází 52 subjektů poskytujících pomoc obětem trestných činů na návrh Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky. Jako příklad lze uvést Krizové centrum SOS, Pomoc obetiam násilia – Victim Support Slovakia, Deti Slnka, Centrum Slniečko, Kruh bezpečia, NÁRUČ – Pomoc deťom v kríze nebo Žena v tiesni.⁵⁴

Ze všech registrovaných organizací má významnější postavení občanské sdružení **Pomoc obetiam násilia – Victim Support Slovakia** díky členství v mezinárodní organizaci VSE. Sdružení založili dobrovolníci v lednu 1999. Vybudování poradny pro oběti trestných činů a násilí v roce 1999 finančně podpořila Nadace pro podporu občanských aktivit z prostředků PHARE. Organizace poskytuje služby právníků, psychologů a sociálních poradců v takové míře, v jaké je to při omezených finančních prostředcích možné. Nedostatek financí znemožňuje zřídit například nonstop linku pro oběti, poradny v regionálních centrech nebo vyslat dobrovolnickou pomoc v reálném čase na místo činu či bydliště klienta.⁵⁵ V roce 2016 organizace poskytovala pomoc obětem prostřednictvím 7 psychologů, 3 sociálních pracovníků, 3 spolupracujících advokátů a 7 studentů psychologie a práv. Počet klientů v roce 2016 dosáhl počtu 1679, z nichž 755 využilo konzultaci na lince pomoci, 891 byla poskytnuta komplexní pomoc a 33 požadovalo zastupování v soudním procesu. Největší podíl klientů tvoří ženy, protože se na sdružení nejčastěji obrací oběti domácího násilí. V roce 2016 tento podíl činil 71 %. Z hlediska věkové struktury převažovali klienti od 21 do 40 roků, a to konkrétně se 43 %. Na druhém místě skončili klienti ve věku 41 až 60 let (37 %) a na třetím místě klienti starší 60 let (19 %).⁵⁶

Trestný čin představuje pro oběť velmi stresovou situaci. Návrat do normálního života vyžaduje, aby se oběť trestného činu s prožitým zážitkem vyrovnala. Po celém

---

⁵⁴ Pomoc obetiam trestných činov. *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. Slovensko, 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/OBETE%20TRESTN%C3%9DCH%20%C4%8CINO%20V%20Obete-trestnych-cinov.aspx>>.

⁵⁵ O nás. *Pomoc obetiam násilia* [online]. Slovensko, 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <<http://pomocobetiam.sk/o-nas/>>.

⁵⁶ *Výročná správa Pomoci obetiam násilia za rok 2016* [online]. Slovensko: 2016, 12 s. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <<http://pomocobetiam.sk/wp-content/uploads/2018/01/pon-vyrocná-správa-2016.pdf>>.

světě se objevují stále větší snahy o zlepšení situace obětí, ať už posílením zákonné úpravy či podporováním subjektů poskytujících pomoc obětem trestných činů. Kapitola se zabývá tématem pomáhajících subjektů. Z hlediska celosvětového nelze opomenout činnost OSN prostřednictvím UNODC. Na evropské půdě působí mezinárodní organizace VSE, která sdružuje 50 organizací věnujících se obětem kriminality. Česká republika nezůstává pozadu. Ministerstvo spravedlnosti ČR vede od roku 2014 v elektronické podobě podle § 48 odst. 1 ZOTČ veřejný Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Oběti podporují i mnohé neziskové organizace, jako například Bílý kruh bezpečí, který je zároveň členem VSE. Jedinou státní institucí zabývající se mimo jiné také pomoci obětem trestných činů je Probační a mediační služba. Kapitola pro zajímavost uvádí, jakým způsobem pomáhají obětem kriminality na Slovensku. Podobně jako u nás, byl přijat a publikován nový zákon věnující se obětem trestných činů, avšak nabyl účinnosti teprve začátkem letošního roku. V souvislosti s ním zřídilo tamější ministerstvo spravedlnosti registr subjektů poskytujících pomoc obětem trestných činů. Z organizací věnujících se pomoci obětem na Slovensku lze vyzdvihnout občanské sdružení Pomoc obetiam násilia – Victim Support Slovakia, které působí prostřednictvím VSE také v Evropě. Pomoc obětem na Slovensku a v České republice je téměř srovnatelná, ačkoliv Slovensko posílilo postavení obětí právní normou později. Pomáhající subjekty jsou v obou zemích závislé na finančních příspěvcích, a proto dochází ke zpomalování jejich rozvoje. Většinu klientů BKB a sdružení Pomoc obetiam násilia tvoří ženy díky nárůstu domácího násilí. Z hlediska věkové struktury převažují klienti ve věku od 21 do 40 let.

9 Výzkum a analýza získaných informací

Součástí bakalářské práce jsou dva řízené rozhovory. Jeden se odehrál na pobočce Bílého kruhu bezpečí v Českých Budějovicích a druhý na pobočce Probační a mediační služby rovněž v Českých Budějovicích. Rozhovory pomohly odhalit, jak vlastně obě organizace fungují a jaké jsou mezi nimi rozdíly v oblasti pomoci obětem trestných činů.

9.1 Řízený rozhovor na pobočce Bílého kruhu bezpečí

Telefonní kontakt na pracovníci BKB paní Mgr. Lenku Laugesen autorka vyhledala na internetu. Paní magistra byla v telefonu velmi ochotná a se schůzkou souhlasila. Rozhovor se uskutečnil jen pár dní po telefonátu, a to 13. března 2018. Celý rozhovor si autorka nahrála do mobilního telefonu, aby žádná z informací neunikla. Odpovědi byly následně vhodně zformulovány do textu. Celkem autorka položila paní magistře 7 otázek.

1) Jak přesně vypadá Vaše práce s oběťmi?

„BKB pracuje s oběťmi trestných činů 27 let. Pobočka v Českých Budějovicích funguje 7 let, a to částečně na bázi dobrovolnické. Moje pozice je v zaměstnaneckém poměru. Pracuji jako případová manažerka pro pomoc zranitelným obětem. Zajišťuji všechny činnosti související s pomocí oběti trestného činu. Pracuji od pondělí do pátku. V úterý a ve čtvrtek zde funguje poradna pro oběti trestných činů. Informace poskytuje dvojice poradců, kterou tvoří právník zaměřený na trestní právo a sociální pracovník nebo psycholog. Jejich snahou je komplexně ošetřit klienta, jak po informační stránce, tak i po psychologické. Moje pozice propojuje obojí. Já se zaměřuji na oběti obzvláště zranitelné. Návštěva klientů v poradně bývá většinou jednorázová za účelem získání právní rady. Pokud je potřeba s klientem navázat delší spolupráci, přichází z poradny avízo ke mně a já následně navážu s klientem kontakt. Nabízíme další navazující služby jako například doprovod k různým úkonům v trestním řízení nebo psychoterapii. Já pomáhám s dostupností na navazující služby. Jednou ze vstupních bran do BKB je telefonická nonstop linka. Primární kontakt činí oběti právě pomocí linky a odtud je pracovníci linky směřují na příslušné pobočky. Další vstupní branou je policie. Pokud se policie objeví u trestného činu, kde bude potřeba podle jejich názoru u oběti pomoc, mají policisté ze zákona povinnost informovat o návazných službách. Policie má k dispozici seznam institucí, právníků a dalších zainteresovaných subjektů působících v oblasti pomoci obětem a je pouze na nich, koho oběti doporučí. Nemusí to být nutně BKB. Klienti k nám

mohou přijít také úplně sami nebo na doporučení například blízkých osob, lékařů nebo právníků. “

2) Je práce, kterou děláte účinná, a daří se Vám?

„Je velmi těžké posoudit účinnost naší práce. Klienti se po uzdravení málokdy vrací se zpětnou vazbou. Většina klientů si přichází o jednorázovou radu, a proto se nestává, že by se klient například s odstupem tří měsíců ozval a poděkoval za radu. Pokud klient využije krátkodobou psychoterapii o délce zpravidla 10 až 12 hodin, vidají se s psychoterapeutem častěji. V tomto případě se dá předpokládat, že klient při ukončování spolupráce projeví vděčnost. Tady u nás na pobočce pouze informuji klienta, že se v případě potřeby, může zase kdykoliv ozvat. Často se znovu objeví, avšak spíše s jinou zakázkou. “

3) Jaký máte názor na právní úpravu u nás, která se týká zákona č. 45/2013 Sb.? Myslíte si, že jsou oběti podle tohoto zákona dostatečně ochráněni?

„Jedna věc je, co praví litera zákona, a druhá uplatňování těchto práv v praxi. V novele zákona je spousta zajímavých novinek, které na papíře vypadají dobře. Problém vidím v malé informovanosti klientů v praxi. Nechci křivdit nikomu od policie. Jejich přístup k obětem se zlepšil. Nikdo si zatím nestěžoval na nevhodné chování ze strany policie. Podle toho soudím, že s policií někdo pracuje, a hovoří o tom, jak komunikovat s obětí. Poučení o právech poškozeného má několik stran (viz Příloha 1). Není tedy v silách policistů, aby oběti na místě činu pověděli o všech jeho právech. Na druhou stranu oběť trestného činu není v důsledku prožitého traumatu schopna veškeré informace absorbovat. Pokud oběti trestného činu chybí informace o navazujících službách pomoci, upadne v zapomnění na příklad právo bezplatného zmocněnce nebo způsoby náhrady škody a peněžité pomoci. Podle mého názoru je zákon včetně novelizace sám o sobě velmi dobře formulován, avšak praktická uplatnitelnost práv poškozeného v praxi představuje náročný úkol. “

4) Víte, jak to dělají v jiných zemích, jaké tam mají zákony? Chtěla byste něco na našem zákoně změnit?

„Například Bílý kruh v Rakousku funguje na jiné bázi než u nás. Z velké části je financován dobrovolníky, kteří se do činnosti aktivně zapojují. Tamější společnost má tendence se finančně i fyzicky zapojovat. “

5) Navrhla byste nějaké vylepšení nebo konkrétní návrh, který by vedl ke zlepšení existující právní legislativy, popř. stávající situace v oblasti pomoci obětem trestných činů?

„Stále vládne velká neinformovanost obětí o tom, na co mají nárok. Hledáme cesty, jak dostat informace o právech obětí ke klientovi. Pokud klient neví například o možnosti bezplatného právního zastoupení, nedomůže se mnoha nároků, na které má právo. Pořád je to o informování obětí. Záleží i na nás a dalších neziskových organizacích, abychom protlačily důležité informace k těm, kteří to potřebují. Povinnost informovat je stanovena v zákoně, ale procesně se jedná o velmi náročný úkon. V případě, že vstoupíte mezi policisty s tím, že jim pomůžete pracovat s klientem a předáním informací o jeho právech, narazíte na odmítavý postoj, za kterým se skrývá přepracovanost či nedostatek času na vzdělávání a na rozdávání letáčků. Mezi policisty převažuje názor, že si poškozený letáček vezme sám, pokud ovšem bude k dispozici. Existují služebny, kde podobné informace ani zprostředkovávány nejsou. Vše je o neutuchající dlouhodobé kultivaci vztahu mezi orgány činnými v trestním řízení a na jejich propojenosti.“

Paní magistra následně volně navázala na další oblast související s povinným informováním ze zákona.

„Mezi policií a BKB byla uzavřena dohoda o zprostředkovávání kontaktu. V praxi dohoda funguje tak, že po přijetí policie na místo závažného trestného činu dochází k předání informací o BKB v rámci povinné informovanosti. Oběť trestného činu předá policii své osobní údaje, pokud si přeje být z naší strany kontaktován. Policie následně poskytne jeho osobní údaje BKB prostřednictvím telefonátu na centrálu. Z centrály hovor přepojí na pobočku místně příslušnou trestnému činu. Mým úkolem je poté oběť trestného činu kontaktovat a informovat ji o tom, že jsem byla informována o jejím zájmu týkající se poskytnutí pomoci ze strany BKB. Hlavním smyslem celého procesu je usnadnění práce poškozenému s vyhledáním pomoci, protože se předpokládá špatný psychický stav poškozeného. Oběti voláme na základě jeho svolení. Obdobně to má nastaveno Intervenční centrum – pomoc obětem domácího násilí. To je povinno kontaktovat oběť v případě, že došlo k domácímu násilí. Násilná osoba je policií vykázána na 10 dní z domu či bytu. Policie je po vykázání povinna informovat do 24 hodin Intervenční centrum a centrum do 48 hodin od kontaktu policie povinna oslovit danou oběť.“

6) Jak vnímáte postavení obětí a poškozených v trestním řízení?

„My pracujeme jenom s oběťmi trestných činů. Tématu trestního řízení jsme se již dotkly v rámci předchozích otázek.“

7) Jaký máte názor na vztah mezi obětí a pachatelem?

„Toto je spíš dotaz na PMS. Pracujeme pouze s oběťmi trestných činů a podáváme informace výhradně této cílové skupině. Stane se, že k nám přijde přímo pachatel. Nejsem však povinna posuzovat, zda uvádí pravdu. Já poskytuji informace týkající se poškozeného. Pachatel se obvykle k trestnému činu nepřiznává, a proto se na jeho vinu může přijít třeba s odstupem několika měsíců. Pokud si pachatel přijde pro informace týkající se křivého obvinění, nesoudíme, zda se jedná o pravdu či opak. Pracujeme pouze se zakázkou - byl jsem křivě obviněn, jaká mám práva. Razíme princip diskrétnosti a mlčenlivosti. Potencionálního pachatele hned nenahlašujeme. Samozřejmě mám povinnost oznamovací. Pokud bych se dozvěděla informace směřující k tomu, že byl spáchán trestný čin, tak oznamovací povinnost mám. Klienta na tento fakt upozorním a je pouze na něm, zda bude ve svém vyprávění pokračovat. Zatím jsme na naší pobočce nepodávali trestní oznámení.“

9.2 Řízený rozhovor na pobočce Probační a mediační služby

Rozhovor na pobočce PMS v Českých Budějovicích se uskutečnil na základě kontaktování příslušných pracovníků PMS. Autorka mluvila přímo s krajským vedoucím panem Mgr. Martinem Pilným. Schůzka proběhla 16. března 2018. Celý rozhovor si autorka nahrála do mobilního telefonu, aby žádná z informací neunikla. Odpovědi byly následně vhodně zformulovány do textu. Autorka si připravila 6 otázek, přičemž první otázkou pan magistr zodpověděl také dvě následující.

1) Můžete mi povědět něco ohledně mediace? 2) Je práce, kterou děláte, účinná? 3) Jak vypadá spolupráce mezi Vámi a Vašimi „pacienty, klienty, oběťmi“?

Pan magistr ve svém projevu rozlišoval činnosti PMS, které se vykonávají před a po rozhodnutí soudu v trestním řízení. Nejdříve autorka vymezila text související s úkony před rozhodnutím soudu.

„PMS sídlí po celé republice. V Jihočeském kraji máme 8 poboček, a v Českých Budějovicích, Táboře, Českém Krumlově, Písku, Jindřichově Hradci, Prachaticích, Strakoniciích a dokonce i v Pelhřimově. Mediace v pojetí PMS se týká pouze té činnosti,

kterou můžeme vykonávat v trestním řízení. Mediaci se dá uplatňovat i v civilním řízení jako např. u rozvodů nebo sousedských sporů. Nejedná se však o trestní věci, a proto PMS do nich nemůže vstupovat. Do trestních věcí vstupuje na základě Zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediální službě. Z obecného hlediska můžeme vstupovat do jednotlivých trestních věcí skoro hned po zahájení trestního stíhání vůči konkrétnímu pachateli, a to s nabídkou uplatnit principy mediace. V přípravném řízení před soudem oslovujeme všechny oběti i pachatele s možností mediace nebo minimálně alespoň s uzavřením dohody o náhradě škody. My v této fázi zahájíme přípravu podkladů pro rozhodnutí státního zástupce nebo soudce. Jedná se o tak zvané odklony od trestního řízení, které mají formu podmíněného zastavení trestního stíhání nebo narovnání. V rámci odklonu nabízíme možnost setkání pachatele a oběti trestného činu, avšak vždy vnímáme nabídku mediace jako proces dobrovolný. Nemůžeme ani jednu ze stran nutit, aby do mediace šly. Musí to vyplynout na základě jejich dobrovolné úvahy a zvážení. “

„PMS převážně pracuje s pachateli trestných činů, kteří se k nám dostanou na základě pověření státního zástupce, soudu nebo doporučení od policie u mladistvých 15 až 18 let. Policie musí nahlašovat PMS všechny trestné činy týkající se mladistvých. Pracujeme i s osobami mladšími 15 let. Pokud je ve věci poškozená strana, kontaktujeme všechny oběti. Výhoda pro oběť trestného činu spočívá v tom, že se může rychlým způsobem dostat k náhradě způsobené škody. U podmíněného zastavení trestního stíhání je možné uzavřít dohodu mezi pachatelem a obětí trestného činu o náhradě škody, pokud to soud nebo státní zástupce schválí. Existují zde zkušební doby v délce 2 a 5 let. Pachatel by měl po dobu zkušební doby plnit své závazky plynoucí z dohody. U narovnání musí být celá škoda zaplácena v ten samý den, kdy došlo ke schválení narovnání. Oběť se tak k finančním prostředkům dostane velmi rychle. Podmíněné zastavení trestního stíhání se uplatňuje hodně, kdežto v roce 2016 v rámci jihočeského soudního kraje byly pouze 4 narovnání. Pro pachatele to má výhodu v tom, že věc nemusí vůbec dojít k soudu. Nelze to však aplikovat na všechny trestné činy. Těmito dvěma způsoby se řeší nejvíce trestné činy způsobené v dopravě. “

„Z hlediska pomoci obětem můžeme před zahájením soudu poskytnout informace o soudním řízení a zajistit doprovod k soudu, kde plníme úlohu důvěrníka, čili člověka, kterému oběť věří. Právní zastoupení u soudu neřešíme. Nás zajímá jedině konflikt mezi pachatelem a obětí. O to, zda bude mít pachatel svého advokáta, se nezajímáme. “

Následující činnosti provádí PMS po proběhnutí soudního řízení.

„Po proběhnutí soudu má PMS na starosti kontrolu výkonu alternativních trestů. Kontrolujeme však pouze některé, a to zejména plnění domácího vězení, obecně prospěšných prací, zákazu vstupu na vybrané akce nebo podmíněných trestů s dohledem. Nekontrolujeme například zákaz pobytu a trest zákazu řízení vozidla. Může se k nám dostat pachatel, který byl již odsouzený dříve, a nyní spáchal další trestný čin. Pokud jeho spis obsahuje poškozeného, kontaktujeme ho a celý proces mediace probíhá znovu.“

„Spolupracujeme i s pachateli odsouzenými za závažnou trestnou činnost, kterou může být například vražda. Každý člověk ve výkonu trestu může požádat soud o podmíněné propuštění při uplynutí alespoň poloviny trestu nebo dvou třetin trestu u závažných trestných činů. V případě, že mu soud povolí podmíněné propuštění, uloží dohled probačního pracovníka. O podmíněném propuštění pachatele se informuje i případná oběť či pozůstalí bez ohledu na dobu, která uplynula od trestného činu.“

„Pachatele máme vést k tomu, aby již dále nepáchal trestné činy. Zaměřujeme se i na prevenci před kriminalitou. Obětem posíláme letáček týkající se informací o právní pomoci a prevenci. Podle § 6 Zákona 45/2013 Sb., o obětech trestných činů může PMS poskytovat právní informace. Právní pomoc mohou za úplatu podle tohoto zákona poskytovat pouze advokáti. My oběť nemůžeme zastupovat právně, ale pouze v roli důvěrníka.

Pan magistr se dále rozhovořil i o projektech PMS souvisejících s pomocí obětem trestných činů.

„Speciálně pro oběti běží program s názvem „Proč zrovna já II“. Oběti se k nám dostávají na základě spisu od policie. V případě, že oběť přijde sama bez doporučení, odkážeme ji na projekt, kde se pracovníci na oběti specializují a mají pro řešení jejich problému vyhrazen větší časový prostor. PMS svou pozornost směřuje spíše k osobě pachatele.“

„Máme i další speciální projekt související s pomocí obětem trestných činů, který probíhá ve velkých věznicích po celé České republice. Nese název „Křehká šance II“. Rád bych Vám na základě tohoto projektu uvedl zajímavost, o které se moc neví. Podle § 22 Zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů má oběť právo učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na jeho život (viz vzor Příloha 2). Obětem nabízíme pomocnou ruku při jeho sepisování. V rámci tohoto projektu kontaktujeme oběti a nabízíme možnost sepsat prohlášení o dopadu trestného činu na jeho život. Prohlášení se

dává k dispozici soudu, který rozhoduje o podmíněném propuštění pachatele. Komise pro podmíněné propuštění skládající se ze skupiny odborníků (soudce, pracovníka věznice, kurátora, probačního úředníka, lékaře a podobně) jezdí na speciální sezení, tzv. parolové slyšení, a tam je prohlášení oběti přečteno před pachatelem. Někteří pachatelé si svůj skutek a jeho dopad na oběť uvědomí a mají i slzy v očích.“

4) Jaký máte názor na právní legislativu u nás, která se týká zákona č. 45/2013 Sb.?

„Účelem zákona je podle mého názoru snaha o zlepšení postavení obětí trestných činů v trestním řízení i mimo něj a zajištění citlivého zacházení zejména ze strany orgánů činných v trestním řízení. Sekundárním účelem je pak zlepšení jejich postavení při uplatňování soukromoprávních nároků v trestním řízení jako například nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Důvodem novelizace tohoto zákona byla implementace nových prvků Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu. Osobně se domnívám, že zákon je obecně nastaven dobře, ale jde o to působit a dbát na jeho uvádění do praxe.“

5) Máte nějaké návrhy na zlepšení nebo jste se všim spokojeni?

„Na poli pomoci obětem trestných činů udělala za dobu účinnosti zákona policie a justiční orgány velký pokrok. Progres je znatelný v přístupu a zlepšování postavení oběti, přestože existují limity a nedostatky. Problém vidím zejména v praktickém naplňování ustanovení, které se týkají práva na informace nebo práva na peněžitou pomoc. Zákon umožnil jednotlivé informace poskytovat podle konkrétních potřeb oběti, tedy ne všechny najednou, ale postupně, aby je oběť zvládla přijímat a neutrpěla šok. Nicméně v tak otřeseném stavu si oběť stejně zapamatuje jen zlomek svých práv. Konkrétní problém shledávám v absenci faktického, srozumitelného a věcného poučení, které by oběť byla schopna v daný okamžik vnímat. Policie by mohla kromě odkazu na registr subjektů poskytujících pomoc předat oběti leták s potřebnými informacemi. Některé skupiny zvláště zranitelných obětí jsou nejasně definované. Mohu zmínit třeba osoby vysokého věku, oběti teroristického útoku nebo zločinů z nenávisti. Kategorie zvláště zranitelných obětí má podle novely trestního řádu (poznámka autorky Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním) přístup k zastupování zmocněncem bezplatně či za sníženou odměnu. V praxi je však těmto osobám nepřiznáváno. Nedostatků v zákoně existuje celá řada a byla by to debata na dlouhou dobu. Vzpomněl jsem podle mého názoru na ty nejvýznamnější.“

6) Napadá Vás, jak vylepšit postavení poškozeného, oběti v trestním řízení?

„Ke zlepšení postavení poškozeného v trestním řízení by mohlo přispět rozšíření možnosti právní pomoci pro oběti trestných činů na akreditované subjekty. Nyní platí, že PMS poskytuje pouze právní informace. Právní pomoc mají v rukou advokáti.“

9.3 Analýza získaných informací

Mohlo by se na první pohled zdát, že řešené organizace pomáhají obětem stejnou měrou, ale není tomu tak. Objevují se mezi nimi značné rozdíly. PMS se zaměřuje převážně na pachatele a jeho nápravu, aby nedošlo ke spáchání dalšího trestného činu z jeho strany. S pachateli PMS pracuje na základě pověření státního zástupce, soudu nebo doporučení od policie u mladistvých ve věku 15 až 18 let. Kromě osoby samotného pachatele si PMS všímá také vztahu mezi pachatelem a obětí. V přípravném řízení před soudem oslovuje PMS všechny oběti i pachatele s možností mediace nebo minimálně alespoň s uzavřením dohody o náhradě škody. Po proběhnutí soudu má PMS na starosti kontrolu výkonu alternativních trestů. Kontroluje však pouze některé, a to zejména plnění domácího vězení, obecně prospěšných prací, zákazu vstupu na vybrané akce nebo podmíněných trestů s dohledem. PMS spolupracuje také s pachateli odsouzenými za závažnou trestnou činnost, kterou může být například vražda. Jedná se o případy podmíněného propuštění, kdy soud pachateli závažného činu uloží dohled probačního pracovníka. Pomocí obětem trestných činů se PMS zabývá v menším rozsahu, a to zejména prostřednictvím projektu „Proč zrovna já? II“ a „Křehká šance II“. V rámci projektu „Proč zrovna já? II“ nabízí PMS obětem pomoc psychologů, poskytnutí právních a dalších informací, zajištění doprovodu k soudu a podobně. Pracovníci projektu mají větší časový prostor pro řešení problému oběti. Projekt „Křehká šance II“ probíhá ve věznicích po celé České republice a jeho cílem je přimět pachatele, aby svého činu litoval a uvědomil si své jednání.

BKB se specializuje výhradně na oběti trestných činů a na jejich práva. Primární kontakt oběti uskutečňují pomocí nonstop telefonní linky a odtud je pracovníci linky směřují na příslušné pobočky. Další vstupní branou do BKB je policie. Pokud se policie objeví u trestného činu, kde bude potřeba podle jejich názoru u oběti pomoc, mají policisté ze zákona povinnost informovat o návazných službách. Policie má k dispozici seznam institucí, právníků a dalších zainteresovaných subjektů působících v oblasti pomoci obětem a je pouze na nich, koho oběti doporučí. Nemusí to být nutně BKB. Existuje však dohoda BKB s policií o zprostředkování kontaktu s obětí. Hlavním

smyslem dohody je usnadnění práce poškozenému s vyhledáním pomoci, protože se předpokládá špatný psychický stav poškozeného. Oběti BKB volá na základě jeho svolení. BKB poskytuje obětem nejen právní a psychologickou pomoc, ale i další navazující služby jako například doprovod k různým úkonům v trestním řízení nebo psychoterapii. Na pobočce BKB v Českých Budějovicích je každé úterý a čtvrtek otevřena poradna pro oběti trestných činů. Informace poskytuje dvojice poradců, kterou tvoří právník zaměřený na trestní právo a sociální pracovník nebo psycholog. Jejich snahou je komplexně ošetřit klienta po informační a psychologické stránce. Ve většině případů si klienti do poradny chodí pro jednorázovou právní pomoc.

Zákon o obětech trestných činů je podle názoru obou pracovníků, s nimiž byl veden rozhovor, velmi dobře a srozumitelně formulován. Posiluje postavení obětí trestných činů v trestním řízení i mimo něj. Problém vidí v uplatňování zákona z hlediska praktické stránky. Největší překážku spatřují oba pracovníci v zákonem stanovené informační povinnosti policie na místě činu. Sdělení o právech oběti má několik stránek, a proto není v silách policistů všechny informace sdělit. Na druhou stranu ani oběť není ve stavu, kdy by byla schopna pojmout podávané informace. Jako řešení se nabízí například větší spolupráce policistů s organizacemi typu BKB, zjednodušení sdělení o právech oběti či předání letáčku s nejdůležitějšími informacemi oběti ze strany policistů.

10 Navrhovaná opatření

Hlavní účel kapitoly spočívá v navržnutí opatření, které povedou ke zlepšení stávající situace v oblasti pomoci obětem trestných činů. V současnosti existuje mnoho právních norem a směrnic napříč celým světem, které vymezují práva obětí a zároveň posilují jejich postavení v trestním řízení. Pro Českou republiku je směřodátný zákon o obětech trestných činů. Při navrhování opatření autorka vycházela z tohoto zákona a z příručky „Praktická a legislativní doporučení zohledňující návrh technické novely zákona č. 45/2013 Sb.“⁵⁷ Mnoho důležitých podnětů vyplynulo při zpracovávání práce a zejména z řízených rozhovorů s pracovníky BKB a PMS.

Zákon o obětech trestných činů vylepšuje postavení oběti v trestním řízení i mimo něj. Zacházení orgánů činných v trestním řízení s oběťmi je jedno z citlivých zajištění. Další výhodu zákona autorka spatřuje v sekundárním účelu. Rozumí se tím postavení poškozeného v trestním řízení při uplatňování nároku na náhradu škody, nemajetkovou újmu a vydání bezdůvodného obohacení. Přestože je zákon dobře zformulovaný, některé pasáže lze uvést do praxe velmi těžko. Autorka vymezuje čtyři důležité oblasti, u kterých by mělo dojít ke zlepšení:

1) Upřesnit vymezení zvlášť zranitelných obětí

Hranice mezi obětí trestného činu a zvlášť zranitelnou obětí trestného činu je velmi úzká. Zvlášť zranitelné oběti vymezuje ZOTČ v § 2 odst. 4. Za zvlášť zranitelnou oběť se mimo jiné považují osoby vysokého věku, avšak zákon již blíže nespecifikuje, kdo do této kategorie spadá. Není stanovena žádná věková hranice, podle které by se osoby vysokého věku zařazovali. Za zvlášť zranitelnou oběť by se podle názoru autorky měli považovat také všechny oběti organizovaného zločinu bez výjimek a oběti násilí na základě pohlaví. Organizovaný zločin představuje společně s terorismem velkou hrozbu. Týká se například drog, daňových podvodů, obchodu s lidmi, padělání měn, praní špinavých peněz, mezinárodního obchodu se zbraněmi a výbušninami, nelegální migrace a dalších. Nyní se za zvlášť zranitelnou oběť považuje pouze oběť trestného činu obchodování s lidmi. Oběťmi násilí na základě pohlaví rozumí autorka především násilí na ženách, jejichž příčinou nebyl pouze sexuální motiv. Například předmětem domácího násilí není

---

⁵⁷ KALIBOVÁ, Klára. *Praktická a legislativní doporučení zohledňující návrh technické novely zákona č. 45/2013 Sb.* [online]. Praha: In IUSTITIA, 2016, 51 s. [cit. 2018-03-23]. ISBN 978-80-88172-14-7. Dostupné z: <<http://www.in-ius.cz/dwn/praktalegdopo/zotc-web-final.pdf>>.

jen sexuální týrání, ale i psychické a fyzické. Problematika násilí páchaného na ženách nemá z hlediska právního takovou pozornost, jakou by si ve skutečnosti zasloužila.

2) Upravit a zpřehlednit Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů

Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů sdružuje subjekty poskytující sociální služby, akreditované subjekty, advokáty a střediska PMS. Registr umožňuje obětem najít vhodný subjekt k vyřešení jejich problémů. V registru jsou uvedeny základní informace o daném subjektu, a to jeho název, adresa, druh poskytované služby, datum zahájení poskytování služeb, identifikační číslo, maximální kapacita klientů, okruh obětí, kterým bude služba poskytována, a u advokátů navíc ještě rozsah bezplatné právní pomoci. Snahou oběti trestného činu je rychlé nalezení pomoci, jenže údaje o telefonním čísle, e-mailu nebo webových stránkách v registru chybí. Jedná se o podstatné informace vedoucí k rychlé pomoci. Poškozený si na základě informací z registru musí vyhledat kontakt jinde, a to prodlužuje dobu jeho trápení.

Registr nemusí nutně sloužit pouze obětem trestných činů. Například příslušníci Policie ČR si podle něj mohou vyhledat subjekty, které poskytují pomoc obětem trestných činů přímo v jejich kraji. Získané informace mohou využít při šetření na místě činu, kdy případnou oběť nebudou muset ještě více stresovat dlouhým seznamem organizací nabízejících pomoc, ale sdělí jí pouze spádově nejbližší.

3) Změny týkající se práva oběti na informace

Podle § 7 ZOTČ má oběť právo na přístup k informacím týkající se trestného činu, v němž byla účastníkem. V praxi se jedná o nelehký úkol. Policie a justiční orgány za dobu účinnosti ZOTČ učinily v oblasti pomoci obětem trestných činů velký pokrok, avšak stále jsou patrné nedostatky. Orgány činné v trestním řízení spolupracují s organizacemi zapsanými do registru zřídka a velmi povrchně, přestože jim to ukládá zákon o obětech trestných činů. Paní Mgr. Laugesen nechotu policie ke spolupráci s BKB v rozhovoru potvrdila. Situace na místě činu není příjemná pro policii a už vůbec ne pro oběť. Policie má ze zákona povinnost přečíst oběti několikastránkové poučení o jejích právech, což v daný moment působí nepatřičně. Oběť po prožitém šoku z tohoto poučení pochytí pouhý zlomek. V tomto momentě nastává problém. Na jedné straně stojí neochota policie ke spolupráci s pomáhajícími organizacemi a na druhé vystresovaná oběť, která téměř nevnímá svět kolem sebe. Zlepšit a prohloubit spolupráci policie a organizací pomáhajících obětem trestných činů by velmi ulehčilo situaci jak policistům, tak samotné oběti. Dalším vhodným krokem by bylo celé poučení poškozeného zjednodušit a

zestručnit. V reálu by pak situace mohla vypadat tak, že by policie podala stručné informace o právech oběti a pro podrobnější informace odkázala oběť například prostřednictvím letáčku na organizace zaměřující se na pomoc obětem trestných činů.

4) Větší propagace informací o právech obětí trestných činů

Ve společnosti stále převládá velká neinformovanost o problematice obětí trestných činů. Mnoho lidí se s trestnou činností dosud neseťkalo vůbec anebo jen s jeho lehčí formou, a proto se o řešenou problematiku nezajímalo. Důležité je zejména informování o možnostech a prostředcích prevence kriminality, a to zejména o zásadách chování, které přispívají ke snížení rizika stát se obětí trestného činu. Po celé České republice probíhá řada programů zaměřených na prevenci kriminality. V rámci těchto programů by se mohlo ve větší míře informovat o možnostech pomoci v případě, že k trestnému činu přesto dojde. Rozšířit povědomí o právech obětí a možnostech pomoci by se mohlo prostřednictvím letáčků na vhodně zvolených místech. Letáčky by neměly chybět zejména na policejních stanicích, úřadech, školách, v nemocnicích nebo u praktických lékařů.

Závěr

Problematika obětí trestných činů představuje rozsáhlé a v současné době velmi ožehavé téma, ke kterému směřuje pozornost vlád všech vyspělých zemí. V minulosti neměli oběti trestných činů zdaleka takovou podporu, jakou mají dnes. Policii zajímala hlavně osoba pachatele a oběť se svým traumatem zůstávala sama v pozadí. Z historického hlediska se jedná o velmi pozitivní vývoj. Bakalářská práce se věnuje problematice obětí trestných činů, a to zejména zjištění rozdílů v chápání oběti z hlediska kriminologického, psychologického a právního, a úrovni poskytované pomoci obětem trestné činnosti v České republice.

Trestná činnost je v dnešním světě velice častým problémem, a proto vznikly vědní obory specializující se na všechny aspekty, které souvisejí s oběťmi trestných činů. Každá vědní disciplína zkoumá a definuje problematiku obětí trestných činů svým specifickým způsobem. Oběť z pohledu kriminalistického podstatně ovlivňuje proces odhalování a vyšetřování trestných činů. Oběti se v kriminalistice rozumí konkrétní fyzická osoba, která díky spáchanému trestnému činu utrpěla újmu na životě, zdraví, majetku, ctí nebo jiných osobních právech. Kriminologie se zabývá typologií obětí trestných činů. Reakce obětí během trestného činu a po jeho spáchání se liší. E. A. Fattah rozdělil oběti do pěti skupin, a to na zúčastňující se oběť, nezúčastňující se oběť, provokující oběť, latentní oběť a nepravou oběť. Za nejproblematičtější skupiny autorka vnímá oběti provokující, latentní a nepravé. U obětí provokujících je nebezpečí, že přístup orgánů činných v trestním řízení i veřejnosti může být odsuzující. Trestný čin a násilí mají dopady na psychický stav, ať už je mu člověk vystaven přímo, nebo se týká blízkých či komunity a společnosti, ve které žije. Psychologické dopady trestného činu na oběť jsou závislé na její osobnosti, na závažnosti a druhu trestné činnosti, na okolnostech, za kterých se událost stala a které nastaly po skončení trestného činu, dále také na péči a podpoře, která se oběti dostala. Nejdůležitější právní normou v České republice, která posiluje postavení oběti v trestním řízení a zároveň vymezuje jejich práva, je zákon o obětech trestných činů. Všechny výše uvedené pohledy a vědní obory se navzájem prolínají a vzájemně pomáhají za účelem efektivního vyřešení spáchaného trestného činu a uplatnění práv oběti vyplývajících ze zákona.

Úroveň pomoci obětem trestných činů je v České republice na poměrně vysoké úrovni. Kromě ZOTČ existují další snahy pomoci. Ministerstvo spravedlnosti ČR vede od roku 2014 v elektronické podobě podle § 48 odst. 1 ZOTČ veřejný Registr

poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Do registru se mohou zapsat na základě vlastní žádosti advokáti a další subjekty, které poskytují obětem služby psychologického a sociálního poradenství. Obětem a subjektům mající povinnost oběti o subjektech pomoci informovat slouží jako informační zdroj o dostupných službách. Významnými organizacemi zapsanými v registru jsou Probační a mediační služba a Bílý kruh bezpečí. PMS se zaměřuje převážně na pachatele a jeho nápravu, aby nedošlo ke spáchání dalšího trestného činu z jeho strany. Pomocí obětem trestných činů se PMS zabývá v menším rozsahu, a to zejména prostřednictvím projektu „Proč zrovna já? II“ a „Křehká šance II“. BKB se specializuje výhradně na oběti trestných činů a na jejich práva. BKB poskytuje obětem nejen právní a psychologickou pomoc, ale i další navazující služby jako například doprovod k různým úkonům v trestním řízení nebo psychoterapii.

Studiem odborné literatury, právních norem a analýzou výsledků z řízených rozhovorů dospěla autorka k návrhnutí čtyř změn, které povedou ke zlepšení poskytování pomoci obětem trestných činů. Změny se týkají zejména úpravy některých paragrafů zákona o obětech trestných činů. V rámci prvního návrhu autorka doporučuje upřesnit vymezení zvláště zranitelných obětí. Za zvláště zranitelnou oběť se mimo jiné považují osoby vysokého věku, avšak zákon již blíže nespecifikuje, kdo do této kategorie spadá. Není stanovena žádná věková hranice, podle které by se osoby vysokého věku zařazovali. Za zvláště zranitelnou oběť by se podle názoru autorky měli považovat také všechny oběti organizovaného zločinu bez výjimek a oběti násilí na základě pohlaví. V dalším návrhu se autorka zabývá Registrem poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Snahou oběti trestného činu je rychlé nalezení pomoci, jenže údaje o telefonním čísle, e-mailu nebo webových stránkách v registru chybí. Jedná se o podstatné informace vedoucí k rychlé pomoci. Poškozený si na základě informací z registru musí vyhledat kontakt jinde, a to prodlužuje dobu jeho trápení. Třetí změna se týká práva oběti na informace. Policie ČR má ze zákona povinnost informovat oběť trestného činu o jeho právech. Problém je, že poučení poškozeného má několik stran, a oběť po prožitém traumatu není schopna absorbovat všechny informace. Policie navíc odmítá spolupracovat s organizacemi poskytujícími obětem trestných činů pomoc. Autorka doporučuje zlepšit a prohloubit spolupráci policie a pomáhajících organizací, a to například předáním informačního letáku konkrétní organizace oběti. Dalším vhodným krokem by bylo celé poučení poškozeného zjednodušit a zestručnit. V posledním návrhu autorka vyzývá k větší propagaci informací o právech obětí trestných činů. Rozšířit povědomí o právech obětí a možnostech pomoci by se mohlo prostřednictvím letáček na vhodně zvolených místech.

Vzhledem ke získaným informacím a poznatkům, ať už z odborné literatury, právní legislativy nebo uskutečněných rozhovorů s příslušnými organizacemi, došla autorka k závěru, že cíle, které byly stanoveny na začátku bakalářské práce jsou splněny.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 446 s. ISBN 978-80-7380-213-4.
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-802-4720-142.
3. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. rozšířené vydání. Praha: Portál, 2004, 266 s. ISBN 80-717-8931-3.
4. HOLCR, Květoň. *Kriminológia*. Slovensko: Wolters Kluwer, 2008, 403 s. ISBN 978-80-8078-206-1.
5. JELÍNEK, Jiří. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2013, 263 s. Komentátor. ISBN 978-80-87576-49-6.
6. KAISER, Günther. *Kriminologie: Úvod do základů*. Praha: C.H. Beck, 1994, 267 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9002-8.
7. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004, 583 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9878-9.
8. MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, 512 s. ISBN 978-807-1793-625.
9. MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, 1166 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-807-1795-728.
10. NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
11. SVATOŠ, Roman. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013, 170 s. ISBN 978-80-87472-64-4.
12. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 290 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-896.
13. SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014, 132 s. ISBN 978-80-87472-76-7.

Elektronické zdroje

1. About UNODC. *UNODC* [online]. 2018 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <<http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html?ref=menutop>>.
2. About us. *Victim Support Europe* [online]. Europe: VSE, 2018 [cit. 2018-03-14]. Dostupné z: <<https://victimsupport.eu/about-us/>>.
3. Akreditované subjekty. *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://otc.justice.cz/verejne/akreditovanySubjekt/seznam.jsf>>.
4. Facts and figures. *UNODC* [online]. 2017 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <<http://www.unodc.org/brussels/en/news/facts.html>>.
5. Hlavní strana. *PMS ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://www.pmscr.cz/>>.
6. KALIBOVÁ, Klára. *Praktická a legislativní doporučení zohledňující návrh technické novely zákona č. 45/2013 Sb.* [online]. Praha: In IUSTITIA, 2016, 51 s. [cit. 2018-03-23]. ISBN 978-80-88172-14-7. Dostupné z: <<http://www.in-ius.cz/dwn/praktalegdopo/zotc-web-final.pdf>>.
7. Kriminalita v ČR loni klesla o 7,3 % na 202.303 trestných činů. *ČTK* [online]. 2018 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/kriminalita-v-cr-loni-klesla-o-7-3-na-202-303-trestnych-cinu/1578059>>.
8. Members. *Victim Support Europe* [online]. Europe: VSE, 2018 [cit. 2018-03-14]. Dostupné z: <<http://victimsupport.eu/find-an-organisation/?pag=4&word=&type=&c=>>>.
9. Oběti kriminality se zapojují do trestního řízení aktivněji než dříve. *PMS ČR* [online]. Denik.cz, 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://www.pmscr.cz/aktuality/obeti-kriminality-se-zapoujuji-do-trestniho-rizeni-aktivneji-nez-drive>>.
10. O nás. *Pomoc obetiam násilia* [online]. Slovensko, 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <<http://pomocobetiam.sk/o-nas/>>.
11. Pomoc obetiam trestných činov. *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. Slovensko, 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/OBETE%20TRESTN%C3%9DCH%20C4%8CINOV/Obete-trestnych-cinov.aspx>>.
12. Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>>.

13. Proč zrovna já? II. *PMS ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://www.pmscr.cz/proc-zrovna-ja-ii/>>.
14. Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. *Justice.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6115&d=330753>>
15. Statistiky. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/>>.
16. Subjekty poskytující sociální služby. *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://otc.justice.cz/verejne/subjektPoskytujiciSocialniSluzby/seznam.jsf>>.
17. Vyhledávání. *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2018 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <<https://otc.justice.cz/verejne/seznam.jsf>>.
18. *Výročná správa Pomoci obetiam násilia za rok 2016* [online]. Slovensko: 2016, 12 s. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <<http://pomocobetiam.sk/wp-content/uploads/2018/01/pon-vyrocnna-sprava-2016.pdf>>.

Legislativní dokumenty

1. Zákon o obětech trestných činů. In: *Sbírka zákonů ČR*. Praha: ČR, 2013, ročník 2013, číslo 45. Dostupné také z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>>.

Časopisy

1. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. K problematice právního statusu oběti trestného činu. *Trestní právo*. 2008, roč. 13, č. 10, s. 24 ISSN 1211-2860.
2. SVATOŠ, R. Právní postavení obětí trestných činů v České republice a ve Slovenské republice. *Policejní teória a prax*. 2012, roč. XX, č. 4, s. 106-114.

Ostatní zdroje

1. SVATOŠ, R. Právní úprava obětí trestných činů. In: Zborník z medzinárodného odborného seminára konaného 10. a 11. decembra 2013 v Bratislave „*Terciárna prevencia kriminality v širšom sociálnom kontexte*“, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2014. s. 24 – 35.

Seznam zkratk

BKB	Bílý kruh bezpečí
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OSN	Organizace spojených národů
PMS	Probační a mediační služba
TŘ	Trestní řád
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime = Úřad pro drogy a kriminalitu
VSE	Victim Support Europe
ZOTČ	Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů

Seznam tabulek a grafů

- Graf 1 Věkové složení klientů BKB v letech 2015 a 2016
- Graf 2 Podíl celkového počtu klientů BKB na jednotlivých druzích poskytnuté pomoci v letech 2015 a 2016
- Graf 3 Podíl celkového počtu klientů BKB na jednotlivých druzích trestných činů v letech 2015 a 2016

Přílohy

- Příloha 1 Poučení poškozeného v trestním řízení (zdroj Policie ČR)
- Příloha 2 Prohlášení oběti o dopadu trestného činu na její život (zdroj Policie ČR)
- Příloha 3 Základní informace pro oběť trestného činu (zdroj Policie ČR)
- Příloha 4 Výroční zpráva BKB za rok 2016
- Příloha 5 Informační letáčky BKB
- Příloha 6 Informační letáčky PMS